

Ledare

Stipendium

Till unga försvarare av det öppna samhället

Till den ständigt nyfikne kommunikatören Lars Göran Johanssons minne delar nu Lars Göran Johanssons Stiftelse ut ett stipendium till unga personer som inom politik, näringsliv eller opinionsbildning verkar för det öppna samhället och det fria samtalet. Nominerings och information på lgjstiftelse.se

”
Kapital kan styras över till bättre verksamheter.

Andreas Bergh, ser mer normala räntenivåer som en anledning till optimism i podden Kapitalet.

Oscar Jonsson, doktor i krigsvetenskap.
Foto: Claudio Bresciani / TT

Podd

Oscar Jonsson om hotet från Ryssland

Oscar Jonsson, forskare vid Försvarshögskolan, intervjuas av Andreas Ericson om sin nya bok "Hotet från Ryssland" som handlar om de olika sätt som Ryssland – nu och i framtiden – utgör en fara för Europa och Sverige. Lyssna i Spotify, Podme och Apple Podcasts.

Ledare | Ekonomisk politik

Mattias Svensson: Ha is i magen när USA subventionerar

Vad ska vi göra i Europa när USA subventionerar förnybar produktion genom sitt stora IRA-program? Det impopulära, men sannolikt mest korrekta, svaret är: så lite som möjligt.

Först och främst för att industripolitiska stöd ofta är pengar i sjön. Sverige har i närtid ett flertal exempel på satsningar specifikt på gröna innovationer som biogas och etanol, som trots generösa myndighetsstöd slutade med skuldsatta kommuner. Som forskaren Christian Sandström visade i rapporten "Den industripolitiska återvändsgränden 2.0" (Skattebetalande) förra året har svenska investeringar på omkring 50 miljarder kronor per år klena resultat.

Liknande resultat visar en ambitiös utvärdering av amerikansk industripolitik under de senaste femtio åren av den amerikanska tankesmedjan Peterson Institute "Scoring 50 years of US industrial policy, 1970–2020". Framför allt handelshindrande åtgärder och stöd till specifika företag och branscher – alltså precis vad USA nu inför och som därför diskuteras i EU – har genomgående haft svårt att lyckas.

Satsningar på forskning och utveckling, framåtsytande offentlig upphandling och försök att öppna andra länders marknader har lyckats bättre med att hjälpa företag hävda sig på internationella marknader, skapa jobb och utveckla tekniken. Den stora succén är det amerikanska försvarsdepartementets myndighet för avancerad forskning, DARPA. Liksom de garanterade uppköpen av covid-vacciner genom programmet Warp Speed (som dock via mindre relevanta forskningskrav även försenade tillgången till vacciner).

Joe Biden presenterar Inflation reduction act (IRA). Foto: Andrew Harnik/AP

Som The Economist nyligen uppmärksammat (14/2) har paniken kring att gröna europeiska företag skulle fly i drivor till USA på grund av IRA, redan börjat läggas sig. Och den nådde aldrig särskilt långt utanför de politiska kretser som redan tidigare lobbat för ökade statsstöd och höjda tullar.

Skälen till detta är flera.

Även om den amerikanska politiken lyckas locka till sig europeiska företag är frågan hur oroande det är. Hur nöjda är vi exempelvis i Sverige över att tidigare socialdemokratiska regeringar lockade amerikanska storföretag att lägga elslukande serverhallar här genom enorma riktade skatterabatter?

Faktum är att Europas länder, inklusive Sverige, redan har egna subventionsprogram. The Economist konstaterar dock att de är krångliga och godtyckliga, och dessutom ger mest stöd till existerande branscher och storföretag, som alltid är bättre situerade för att lobba till sig pengar och förmåner än nystartade entreprenörer. Så är exempelvis Sveriges statliga miljarder till det så kallade Industrilivet väsentligen reserverade för den statliga stål-

jätten LKAB och deras Hybritprojekt.

Snarare än att diskutera nya eller större program har vi i Europa anledning att se över nuvarande stödformer och hur de fungerar, eller snarare: inte fungerar.

Skulle ändå de amerikanska stöden vara av det slaget att de faktiskt leder till de tekniska genombrott och framsteg som förespegglas finns ännu mindre anledning till oro. Vi kommer att vara bland de första att kunna köpa och använda de billigare och bättre produkterna och därmed kunna snabba på en nödvändig omställning som minskar skadliga utsläpp.

Risken att vi inte skulle kunna köpa och ta del av de tekniska genombrott och använda dem för egen utveckling är obefintlig. Kalkylen går inte ihop om det inte finns en världsmarknad att sälja på, och ju större subventioner en stat sänkt i sådana företag, desto mer obönhörlig blir den matematiken.

När stater stöder utvalda företag och industrier är det lite som när lägstadietbarn spelar fotboll. Barnen tittar ofelbart på var bollen är nu och springer mot den så att det uppstår en enda stor klunga. På liknande sätt flockas politiker kring ett fåtal uppmärksammade tekniker och produktionssätt.

Men det är sällan på platsen där alla är som ytorna finns och möjligheterna uppstår. Rätt var det är far bollen iväg, förutsättningarna ändras, och då har den som tagit position någon annanstans stora chanser. Där vill Sverige och Europa vara.

Mattias Svensson är ledarskribent.
Läs fler av hans artiklar på
SvD.se/av/mattias-svensson

Putin visar väst vägen

Putins tal till nationen under tisdagen kallades av flera experter för ett slags "greatest hits"; idel välkända örhwängen, dekorerade med kreativ historieskrivning. Man kunde nästan dra på munnen över de oförblommerade vanföreställningarna, om det inte vore på blodigt allvar. De praktiska konsekvenserna av den ryske presidentens världsbild är oändliga högar av döda kroppar, rasera de städer och enorma mängder mäniskor på flykt.

Ur den tilltagna ordmassan: *Jag vill upprepa: de startade kriget / Vi pratar om vårt lands existens / De vill göra slut på oss en gång för alla / De ljuger, de ljuger hela tiden, de slutar aldrig att angripa vår kultur / De håller på att bli tokiga i väst / Vi kommer att försvara våra barn från hoten.*

Talet utgör en utomordentlig källa till förståelse av det narrativ som Putin erbjuder det ryska folket: vi är ett fredligt, omtänksamt,

generöst multikulturellt samhälle vars existens nu hotas, och vi har inget annat val än att försvara oss.

Den som lägger denna utsaga jämte rapporterna (sedan 2014) från Ukraina begriper magnituden i kriget. I den meningen har Putin rätt när han förklrar att väst vill göra den "lokala konflikten" till en global fråga. För utgången i kriget är av betydelse för vilken säkerhetsordning som ska råda i världen.

Detta blev också mycket tydligt under säkerhetskonferensen i München den 17–19 februari. Sveriges uttalade bidrag till att slå vakt om en värld där rätt går före

makt, är att driva på processen med upprättande av tribunaler som jämte de inhemska ukrainska domstolarna kan utreda de många krigsbrott som Ryssland nu gör sig skyldigt till.

Enligt riksåklagaren i Ukraina finns redan så många som 67 000 fall dokumenterade, i många fall handlar det om materiell förstörelse, men också mord, tortyr, våldtäktar, deporteringar, bortförande av barn. Vicepresident Kamala Harris deklarerade i sitt tal till att USA formellt har fastställt att Ryssland har begått brott mot mänskligheten, och att de skyldiga kommer att ställas till svars.

Putin talade för att övertyga det ryska folket om att det är rätt att skicka ryssar i döden för att han ska kunna expandera sin makt.

Han gör det samtidigt enkelt för väst att bli allt mer enade i sitt försvar för, med Harris ord: att suveräna nationer har rätt att existera i fred, att gränser inte får ändras med våld, att det finns omistliga mänskliga rättigheter som regeringar måste respektera, och att rättsstatsprincipen måste bevaras.

Tove Lifvendahl
tove.lifvendahl@svd.se

STORA
INSPIRATIONSDAGEN

★★★ EKVILIBRIUM TALARFÖRMEDLING PRESENTERAR ★★★

ÅRETS STORA PERSONALDAG!

Möt Sveriges främsta föreläsare och informativa underhållare i en grym utbildningsshow

OM DRIVKRAFT, TEAMWORK & ARBETSGLÄDJE
EN UTBILDNINGSSHOW FÖR HELA ARBETSGRUPPEN

SUCCÉTURNÉN
TILLBAKA!

MISSA INTE
ÅRETS ROLIGASTE
ARBETSDAG

DAVID BATRA

KOMISK KOMMUNIKATION

LEILA SÖDERHOLM

HÄLSA OCH MOTION

KRISTIAN LUUK

HITTA DIN GREJ

SANNA NIELSEN

KONFERENCIER OCH SÅNG

JONAS ERIKSSON

KONSTEN ATT FATTA SNABBA BESLUT

BABBEN LARSSON

FRISKVÄRD Å LA BABBN

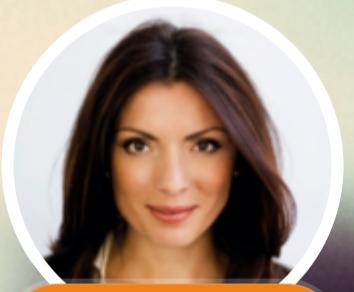
CHRISTINA STIELLI

ARBETSGLÄDJE OCH MOTIVATION

JANNE ANDERSSON

BYGG VINNANDE LAG

ALEXANDRA PASCALIDOU

BLI DITT BÄSTA JAG

KLAS HALLBERG

ARBETA MINDRE - FÅ MER GJORT

JANNE BYLUND

HA KUL PÅ JOBBET

FREDRIK LINDSTRÖM

SVENSK OCH OSVENSK MENTALITET

SUSANNE PETTERSSON

ROBERT KARJEL

JANA SÖDERBERG

DJ: PER SANDSTRÖM

TURNÉDATUM VÅREN 2023

8/5 LULEÅ / 9/5 UMEÅ / 12/5 STOCKHOLM / 15/5 Göteborg

VILKA KOMMER TILL DIN STAD?

MER INFO OM TALARE, ÄMNEN, PROGRAM & BILJETTER PÅ:
STORAINSPIRATIONSDAGEN.SE

Ekvilibrium Talarförmedling AB / Hotellvägen 7 / 133 35 Saltsjöbaden / 08-663 06 80

Debatt

Debatt | Hybrit

Högern skadar vår konkurrenskraft

Svensk höger kraftsamlar nu för att stoppa de gröna satsningar som gjort Sverige till en ledare inom den globala klimatomställningen. Men staten måste ta ett tydligt ansvar för samhällsomvandlingen, skriver Per Bolund och Elin Söderberg, Miljöpartiet. [SvD.se/debatt](#)

Replik | Etikprövning

Domar ofta särskilt integritetskänsliga

Det finns goda skäl för att kravet på etikprövning även gäller redan offentliggjorda uppgifter. Just uppgifter i en dom kan vara särskilt integritetskänsliga för de parter eller andra personer som uppgifterna gäller. Det skriver Johan Modin, Etikprövningsmyndigheten, i en replik. [SvD.se/debatt](#)

Foto: Henrik Montgomery/TT

S: Sverige bör skicka stridsvagnar till Ukraina

Sveriges stöd till Ukraina måste vara långsiktigt och hållfast. Sverige bör därför, utöver de materielsändningar som redan beslutats, skicka stridsvagnar till Ukraina.

Det är i dagarna ett år sedan Ryssland inledder sitt folkrättsvidriga invasionskrig mot ett fredligt, demokratiskt grannland. Den största geopolitiska kraftmötningen i Europa sedan andra världskriget handlar inte enbart om Ukrainas rätt till suveränitet, integritet och demokrati, utan om hela den europeiska kontinentens framtid. Ytterst är det ryska kriget i Ukraina en konfrontation med det demokratiska väst.

Det finns inget som tyder på att den ryska regimen förändrat sitt mål om att krossa Ukraina som en demokratisk och fri stat. Det samma gäller för de krav som Ryssland riktat mot länderna i det demokratiska Europa. Länder som Finland och Sverige förnekas i dessa krav från 17 december 2021 rätten att göra sina egna säkerhetspolitiska val.

Syftet är att skapa en intressesfär under rysk dominans. Den nuvarande ryska ledningen resonerar här på samma sätt som Peter den store och Josef Stalin. Det ryska kriget i Ukraina är att betrakta som ett imperialistiskt och kolonialt krig.

Den ryska krigföringen i Ukraina är brutal och mängder av krigsbrott har noterats. Sexuella övergrepp, tortyr, deportationer och avrättningar av civilbefolkning är faktum som mångfaldigats i de ryska truppernas spår. Att kräva juridiskt ansvar för detta kopplat till internationella brottsmålsdomstolen är en självklarhet.

De ryska förbandens förluster är mycket stora. Många ryska förband har i stort sett utplånats. Den ryska ledningen är beredd att acceptera stora förluster av soldater och materiel. I praktiken struntar man i de egena soldaternas mänsklovärde. Det ryska folket blir också ett offer för ondskans negativa spiral.

Det ukrainska motståndet är heroiskt. Sedan den ryska annekteringen av Krim 2014 har en stegvis och konsekvent uppbyggnad av den ukrainska försvarsmakten genomförts. Processen har genomförts med internationellt stöd, däribland Sveriges. Ett totalförsvar med stor civil och militär bredd, uthållighet och moraliskt betingad motivation har skapats.

Stridens utfall har visat dessa förberedelsers stora betydelse. Det eniga stödet från väst och vapenleveranserna har också en avgörande roll.

Den ryska ledningen underskattade Ukrainas militära förmåga, den ukrainska överlevnadsinstinkten, truppernas moral och enigheten i det demokratiska väst; allt detta har påverkat den ryska stridsmoralen negativt och i djupet stört den ryska krigsplaneringen. Men västliga bedömare ska inte underräkta rysk uthållighet och den ryska ledningens öppenhet för att betala ett mycket högt pris för kriget.

Ryssland har förlorat viktiga delar av sin armékapacitet men har när det gäller flygstridskrafterna, marinen, luftvärvnet och kärnvapen fortfarande avsevärda förmågor. Kapaciteter för markstriden går också att återuppbrygga genom mobilisering och nyproduktion. Den ryska regimens oberäknelighet och grundläggande aggressivitet är faktorer som gör att de västliga demokratierna står inför långsiktiga problem.

I grunden handlar det om en djup värderingsmässig konflikt där demokrati ställs mot autoritär styre eller diktatur. Den ryska regimens grepp om det ryska folket har stärkts. Opposition slås ned, protester mot kriget leder till avsked från arbetet, dryga böter, ibland fängelse. Oppositionsledare mördas, fängslas och förföljs. Värderingsgrunden mellan den ryska regimen och demokratierna i väst är vitt skilda. Kombinationen av skilda värderingar och misstron gör att spänningssläget kommer att bestå för lång tid framöver. Ett storkrig lever kvar i befolkningen i två till tre generationer.

Det enda rimliga är att den internationella folkrätten reglerar nationernas förhållande till varandra. Annars innebär det att krig och våldsanvändning som politiskt vapen godkänns och brott legitimeras i stället för att de ansvariga ställs till svars.

När vi i Sverige i kommande försvarsbeslut ska ta ställning till vår syn på framtidens relation till Ryssland måste vi ha detta i åtanke. Ryssland bygger på en auktoritär antideemonstrations tradition. Det finns inget som tyder på liberalisering där steg tas mot en demokrati. Sådant har genom tiderna mer handlat om

Försvaret övar vid Tofta skjutfält på Gotland, 2017. Foto: Tomas Oneborg

Peter Hultqvist och Morgan Johansson, Socialdemokraterna. Foto: TT

västerländskt önsketänkande än politisk realitet. När vi mejslar fram vårt förhållningssätt till Ryssland ska det vara hur Ryssland agerar i praktiken som ska avgöra vårt förhållningssätt till detta land.

Slutsatserna inför framtiden bör bland annat vara:

- Sverige ska genom Nato, EU och tillsammans med andra länder, bland annat de nordiska, bygga en stark och hållfast militär tröskel i förhållande till Ryssland.

- Satsningen på totalförsvarets förmåga ska vara långsiktig. Sverige ska ha en stabil försvarsförmåga, oavsett "säkerhetspolitiska konkurrenter".

- Det ryska hotet mot demokrati, internationellt rätt och nationernas suveränitet ska definieras som långsiktigt. Svensk försvarsförmåga ska dimensioneras utifrån denna realitet.

- En tydlig robust förmåga ska fortsätta att utvecklas för att kunna hantera och stå emot ryska hybrid-, desinformations- och splittingsoperationer.

- Stödet till Ukraina måste vara uthålligt och långsiktigt. Det ska även handla om stöd till framtida uppbyggnad av landet och säkrande av dess frihet och demokrati.

- Sverige bör bidra med stridsvagnar för att ytterligare förstärka Ukrainas försvarsförmåga.

Sverige måste också, när framtidens säkerhetspolitiska doktrin utformas, utgå från att vi som enskilt land och tillsammans med andra demokratiska nationer ska försvara svensk suveränitet, demokrati och frihet. Detta anknyter både till artikel 3 och artikel 5 i Natos stadgar. Vi ska vara beredda att ge stöd, men också ta emot stöd. Den transatlantiska länken till USA och Kanada är grundläggande för europeisk, nordisk och svensk säkerhet. Europas länder måste stärka sitt försvar. Respekten för FN-stadgan måste vara grunden för nationernas förhållande till varandra.

Peter Hultqvist (S) ordförande i riksdagens försvarsutskott
Morgan Johansson (S) vice ordförande i riksdagens utrikesutskott

Vi drömmer inte bara om en hållbar värld. Vi gör den möjlig.

Det finns inga genvägar till en mer hållbar värld.
Ett balanserat energisystem med kärnkraft,
vattenkraft och vindkraft är det som skapar grunden
för samhällets klimatomställning. Vi måste därför
fokusera både på vad vi gör idag och hur vi formar
morgondagen.

Läs mer: fortum.se/hallbar-omstallning

fortum
For a cleaner world

Nyheter

Chef nyheter Mikael Larsson
 Nyhetschefer Hannes Delling, Petter Forslund Utrikesredaktör Sara K Lindquist
 Chef print- och digitaltidningsredaktionen Malin S Ånell
 Print- och digitaltidningschefer Isak Andersson, Jenny Danielsson, Fredrik Tideman

Rysslands invasion av Ukraina

Engelbrekt delar in Putins tal i tre delar: rätfärdigande av kriget i Ukraina, försök att ingjuta framtidstro och att presidenten poängterade att den ryska ekonomin är i ett förhållandevis bra skick. Foto: Dmitry Astakhov/AP

Rysslandskännaren: Finns ett dolt hot i Putins tal till nationen

"Vi i den politiska ledningen håller ihop". Det ville Rysslands president Vladimir Putin förmedla under sitt tal på tisdagen, enligt Rysslandskännaren Kjell Engelbrekt som analyserat talet åt Svd.

"Det var väldigt patriotiska tongångar," säger han.

Putins tal till nationen pågick i över 90 minuter med start klockan 10.00 svensk tid. På den stora scenen framför ett publikhav av oligarker, befälhavare och ministrar syntes den ryske presidenten vid ett podium omringad av landets flaggor.

Med en monumental inramning och till ljudet av en fanfar hoppas Kreml insinuera att den politiska ledningen "håller ihop", tror Kjell Engelbrekt, professor vid Försvarshögskolan och rysktalande Rysslandskännare.

– Man vill markera att det är "stormaktens ledare" som talar.

Engelbrekt delar upp Putins tal i tre delar. Enligt honom lade presidenten särskild vikt vid att återigen rätfärdiga kriget i Ukraina och försöka ingjuta någon form av framtidstro. Han ville också poängtera att den ryska ekonomin är i ett förhållandevis bra

skick – till skillnad från västs "felaktiga förutsägelser".

– Det låt som att talet var riktat till medelklassen, de som kanske är beredda att stödja ett återtagande av åtminstone delar av Ukraina, men inte stödjer det storskaliga kriget eller är tveksamma till hur det förs. Han försöker påverka dem så att de ska känna någon form av patriotisk stämning till det som pågår, säger Engelbrekt.

Rysslandskännaren tror också att talet var riktat till den militära personalen, med fokus på veteraterna, och till den yngre generationen.

– Det är svårt att säga hur det här kommer spela. Men bilden av att Putin håller ihop själv och att hela den här politiska, ekonomiska och militära eliten sitter i Kreml, är viktig, säger Engelbrekt.

– Det var väldigt patriotiska ton-

Foto: Claudio Bresciani/TT

”

I det här läget handlar det om att återvinna kontrollen över narrativet.

Kjell Engelbrekt, professor vid Försvarshögskolan och rysktalande Rysslandskännare.

gångar och gång på gång nämnde han hotet från väst, hotet från Ukraina.

Publikens å andra sidan kändes inte lika entusiastisk, enligt Engelbrekt.

– Många hade en tom blick när kameran svepte över publiken. Samtidigt kom applåder vid en del tillfällen och några gånger ställde dem sig upp.

Vid ett tillfälle var applåderna extra högljudda. Det var efter nyheten om att Ryssland pausar sitt deltagande i det andra Start-avtalet, en bilateral överenskommelse mellan Rysslad och USA från 2018 som efterträddes det första Start-avtalet. Avtalet begränsar bland annat ländernas antalet aktiva kärnvapenstridspetsar.

– Om USA genomför tester, då kommer vi också att göra det", sade Putin i slutet av sitt tal.

– Beskedet är knutet till den här stormaktsrollen som ju väldigt många ryssar ändå stödjer. Ett sätt att få folk att 'rally round the flag', säger Engelbrekt.

Han menar även att det finns ett dolt hot i Putins tal.

– Putin börjar med att säga att situationen är besvärlig, men säger sedan att det åligger vad han kallar för ett "kolossal ansvar" på medborgarna. Man får inte avvika från det eller undergräva den här insatsen.

Putin nämnde inte heller USA:s president Joe Biden, eller hans besök i den ukrainska huvudstaden på tisdagen, under sitt tal.

– Det påminner lite om att han aldrig nämner Aleksej Navalnyj vid namn. Det handlar om att Putins ord inte får användas som utgångspunkt för någon slags negativ bild, säger Engelbrekt.

Han tycker att talet sammantaget kan ses som en del av en "väldigt sofistikerad informationsoperation" som ständigt pågår i Ryssland.

– I det här läget handlar det om att återvinna kontrollen över narrativet. Det som Putin är bäst på är ju informationskriget.

Astrid Larsson
 astrid.larsson@svd.se

Biden: Ryssland kommer inte att segra i Ukraina

– Ukraine står fritt, slog USA:s president Joe Biden fast när han inledder sitt tal i den polska huvudstaden Warszawa på tisdagskvällen.

Han riktade hård kritik mot Rysslands president Vladimir Putin och nämnde i inledningen av sitt tal Finland och Sveriges ansökningar till Nato.

– Han trodde att han skulle få finlandiseringen av Nato – i stället fick han Natoferingen av Finland och Sverige.

Den amerikanske presidenten var noga att betona att stödet till Ukraina inte kommer ”att svikta”.

– Ukraine kommer aldrig bli en seger för Ryssland – aldrig.

Han påpekade att det inte ska inte råda något tvivel: Nato kommer varken att splittras eller att tröttna.

Biden inledder med att beskriva

sitt besök dagen innan i den ukrainska huvudstaden Kiev och mötet med sin ukrainske kollega Volodymyr Zelenskyj.

– Kiev står starkt, Kiev är stolt, staden står rakryggad – och viktigast av allt: den är fri.

”

Från Cherson till Charkiv har ukrainska kämpar återtagit sitt land.

Joe Biden, under talet i Warszawa.

– Från Cherson till Charkiv har ukrainska kämpar återtagit sitt land. På mer än 50 procent av de territorier som Ryssland kontrollerade i fjol vajar den blågula flaggan igen, fortsatte Joe Biden.

– President Zelenskyj styr fortfarande en demokratiskt vald regering.

Tidigare under dagen slog Biden fast att ”Nato är starkare än det någonsin varit tidigare”, i samband med mötet med sin polske motsvarighet Andrzej Duda i Warszawa. Duda välkomnade Biden vid presidentpalatset i den polska huvudstaden.

I mars i fjol höll Biden, även då vid slottet i Warszawa, ett skarpt tal där varningar riktades mot både Kreml och Rysslands president Vladimir Putin. Bland annat sade Biden att ”för Guds skull, den här mannen får inte vara kvar vid makten”.

Bidens besök i Warszawa sker dagen efter det överraskande amerikanska besöket hos Volodymyr Zelenskyj i den ukrainska huvudstaden Kiev.

TT-AP-AFP

Belarus president Aleksandr Lukasjenko och Rysslands president Vladimir Putin vid ett möte förra veckan. Foto: Vladimir Astapkovich/AP

Läcka beskriver Putins planer för att ta över Belarus

Ett läckt dokument från Kreml beskriver Rysslands planer på att ta över grannlandet Belarus. Ett av målen är att få bort den belarusiska identiteten och ersätta den med den ryska, rapporterar Expressen i samarbete med flera europeiska medier.

Ryssland ska stevvis fram till år 2030 ta över Belarus, enligt det läckta dokumentet ”Strategiska mål för ryska federationen i den belarusiska riktningen”. Där finns bland annat planer på gemensamma gränser, valuta och militär, och att fler belarusiska barn ska skickas till patriotiska center i Ryssland. Dessutom ska den belarusiska kulturen och språket förtryckas och ryska pass ska delas ut för att skapa ett ”lager” av ryska medborgare.

Ett annat av målen som beskrivs är att Ryssland ska ta ”kontroll över informationslandskapet” i Belarus.

Expressen har tagit del av det läckta dokumentet i ett internationellt samarbete med undersökande journalister i Europa och USA.

Martin Kragh, biträdande chef för Centrum för Östeuropastudier och seniorforskare vid Utrikespolitiska institutet (UI), beskriver dokumentet som ett ”standarddokument” som i stora drag överensstämmer med att Ryssland länge har insisterat på djupare integration när det gäller Belarus.

– Ryssland hade ju ursprungligen en liknande approach gentemot Ukraina. Om man går tillbaka 15, 20 år så försökte man använda politiska och ekonomiska medel för att få Ukraina

att nära sig Ryssland. Men när det misslyckades, då tillgrepp Putin militära maktmedel, säger han till Expressen.

Belarus gränsar förutom till Ryssland och Ukraina även till Nato- och EU-länderna Lettland, Litauen och Polen. Landets president Aleksandr Lukasjenko brukar kallas Europas sista diktator och är en av Rysslands president Vladimir Putins närmaste allierade.

Under måndagen meddelade Lukasjenko att det i varje stad eller by i Belarus ska bildas paramilitära enheter som ska fungera som territoriellt försvar och komplettera landets militär, rapporterar nyhetsbyrån AP.

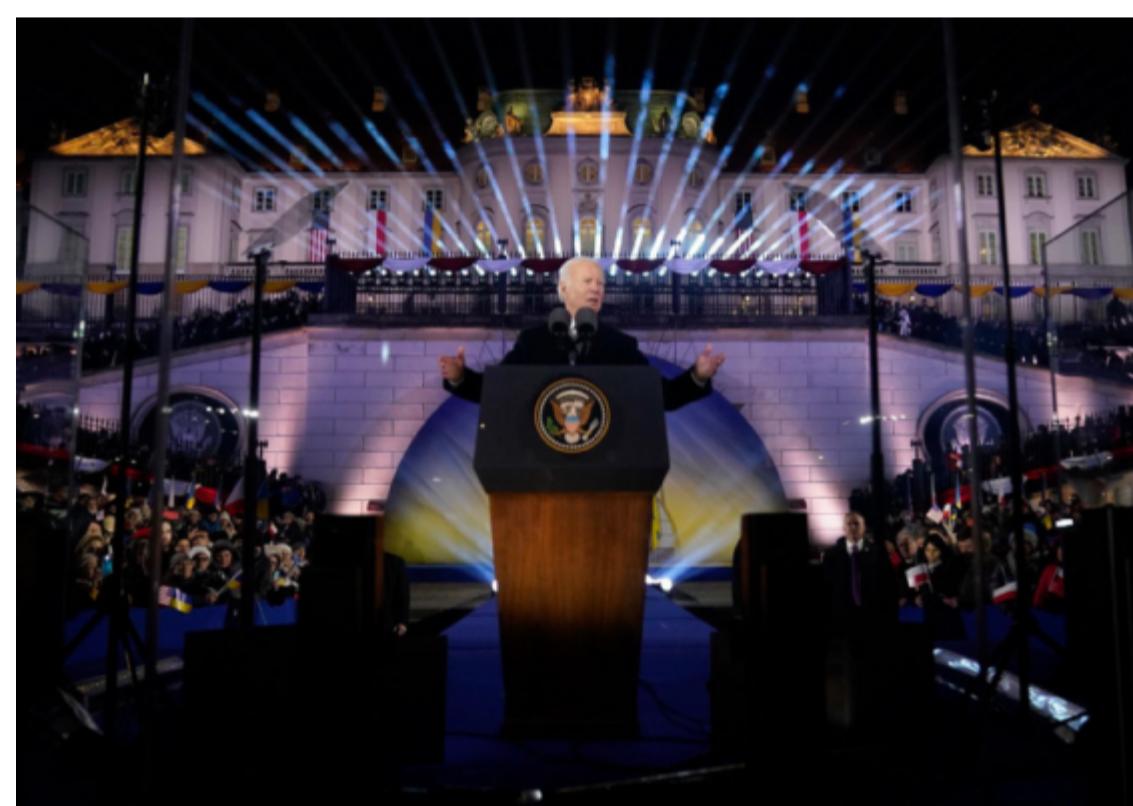
Enligt Lukasjenko behövs det ”i händelse av en aggression”. Varje man måste lära sig att hantera vapen för att vid behov ”skydda sin familj och sitt hem”, enligt presidenten.

Det handlar enligt försvarsminister Viktor Chrenin om upp till 150 000 frivilliga som ska beväpnas.

Ukrainska styrkor samlas i allt högre grad i närheten av gränsen till Belarus, påstår försvarsdepartementet i Minsk.

”För närvarande är en stor gruppering av ukrainsk militär koncentrerad i omedelbar närhet av den belarusisk-ukrainska sektionen av gränsen”, hävdar departementet via meddelande-appen Telegram, enligt nyhetsbyrån Reuters.

”Sannolikheten för beväpnade provokationer, som kan eskalera till gränsincidenter, har varit stor under lång tid”, lyder påståendet vidare.

Nato kommer varken att splittras eller tröttna. Det var beskedet som USA:s president Joe Biden framförde i sitt tal i Polens huvudstad Warzawa på tisdagskvällen. Foto: Evan Vucci/AP

Uppgifter: Xi förbereder resa till Moskva

Kinas ledare Xi Jinping uppges förbereda ett besök i Moskva, enligt källor till Wall Street Journal. Samtidigt meddelar den kinesiske utrikesministern att landet planerar att lägga fram ett förslag på en lösning på Ukrainakriget i veckan.

Den kinesiske presidenten Xis planer handlar om att resa till Ryssland för att ha ett toppmöte med landets president Vladimir Putin de kommande månaderna, uppges personer som har insyn i planerna för Wall Street Journal.

Enligt tidningens källor skulle resan vara en del av försöken att

få i gång flerpartssamtal om fredliga lösningar.

Kinas utrikesminister Qin Gang säger i ett tal på hemmaplan att Peking är djupt oroat över konflikten i Ukraina, som ”riskeras att intensifieras och till och med spåra ur”. Enligt honom kommer Kina att jobba med det internationella samfundet för att uppmuntra till dialog, och räknar enligt AFP med att lägga fram ett förslag i veckan på en politisk lösning.

– Samtidigt så uppmanar vi inblandade länder att sluta elda på så snart som möjligt och att sluta skylla på Kina, säger han med hänvisning till USA anklag-

gat Kina för att överväga att skicka vapen till Ryssland – något som Kina förnekat.

Under en pressträff i Bryssel uttrycker Natochefen Jens Stoltenberg och EU:s utrikeschef Josep Borrell en växande oro för Kinas möjliga stöd till Ryssland.

– Vi har en ökande oro för att Kina kan planera att förse det ryska kriget med dödande vapen, säger Stoltenberg.

Borell betonar dock att det inte finns några bevis för att Kina förser Ryssland med vapen, men säger att Europa måste vara på sin vakt.

TT

Nyheter

”Det kändes som att jorden öppnade sig”

Ali Mazlum i den turkiska staden Antakya letade på måndagen efter döda anhöriga efter skalven för två veckor sedan, när marken började skaka igen.

– Det kändes som att jorden öppnade sig för att svälja oss, säger han.

18-årige Ali Mazlum har bott i Antakya i tolv år. På måndagen var han ute med turkiska katastrofmyndigheten Afad och sökte efter sina anhöriga som omkom i skalven för två veckor sedan. Då kom ett nytt skalv.

En journalist från nyhetsbyrån AFP rapporterar om att männskor drabbades av panik.

– Du vet inte vad du ska göra ... Vi tog tag i varandra och precis framför oss började väggarna rasa, säger Ali Mazlum.

Minst sex personer har omkommit i det nya skalvet. Närmar 300 personer har förts till sjukhus, enligt turkiska uppgifter. Vita hjälmarna i Syrien rapporterar att över 130 männskor har skadats och att en del redan skadade byggnader har rasat i måndagens skalv klockan 20.04. Kort därefter följde ytterligare flera kraftiga skalv enligt turkiska myndigheter.

Minst två sjukhus har evakué-

rats, enligt turkiska medier, och sökinsatser har inletts för att hitta männskor som har blivit instängda efter de nya skalven.

I skalven för två veckor sedan omkom närmare 45 000 männskor, enligt officiella siffror från båda länderna. Siffran väntas stiga ytterligare.

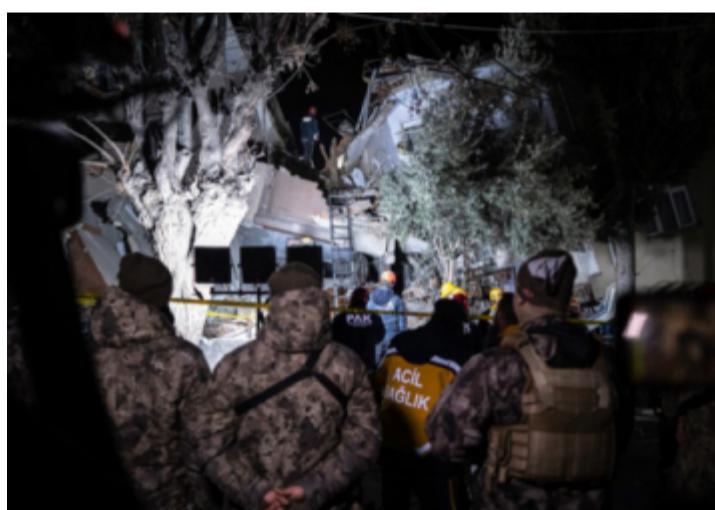
En uppmaning om att hålla sig borta från kusten har hävts eftersom risken för en tsunami bedöms vara över. Men de nya skalven drabbade området hårt.

– Vägen rörde sig som i vågor. Byggnaden rörde sig fram och tillbaka, bilarna från vänster till höger. Det slog undan fötterna, säger Mehmet Irmak, som har sovit i sin bil i två veckor efter det första skalvet.

Hjälporganisationen UOSSM har personal på plats vid Aqrabats sjukhus i syriska Idlibprovinsen, och uppger i ett videoklipp att skräckslagna patienter känt skalven och evakuerats utomhus.

– Vi väntar på att patienter ska anlända då en del andra byggnader i området har kollapsat, säger Anas Al Kassem vid organisationen.

TT-AFP

Räddningsteam letar efter männskor i förstörda byggnader efter måndagens jordbävning i Hatay i Turkiet. Foto: Ugur Yildirim/AP

Dödsdom i Iran fördöms

En man med tyskt och iranskt medborgarskap har dömts till döden i Iran. Tyskland kallar domen oacceptabel. Enligt revolutionsdomstolen i Teheran döms 67-åriga Jamshid Sharmahd för att ha lett en grupp anklagad för terrordåd mot en moské i Iran 2008. Enligt Sharmahds anhöriga, som hävdar att åtalspunkterna är fabricerade, rövades han bort från flygplatsen i Dubai när han var på väg till Indien. Människorättsorganisationen Iran Human Rights kallar processen för en skenrättegång.

TT-AFP

Taiwan och USA kommer fortsätta att stärka sitt militära utbyte.

Taiwans president Tsai Ing-wen i samband med att en delegation från USA, under ledning av den republikanske kongressledamoten Ro Khanna, de senaste dagarna har besökt Taiwan. Inga detaljer kring vad som ingår i utbytet har framkommit. USA erkänner inte officiellt Taiwan som land, men stödjer samtidigt öriket med försäljning av vapen i självförsvarssyfte. TT-AFP

Ukrainska soldater lär sig behärska den tysktillverkade stridsvagnen Leopard 2 under övningar i Swietoszow, Polen. Foto: Michal Dyjuk/AP

SvD.se

Dagens story

Det har Kina att vinna på att stötta Putin

Uppgifterna om att Kina planerar att exportera vapen till Ryssland har fått USA:s försvarsminister att rikta en varning till Kinas president. Men har Xi Jinping något att vinna på att aktivt stötta Ryssland i kriget?

Lyssna på Dagens story här: svd.se/XbWxR7

Få stridsvagnar väntas vara redo till våroffensiv

Ukraina har lovats många stridsvagnar från väst, men det kommer att dröja innan de kan rulla mot fronten.

– Tiden som åtgår till att få in dem i förband på plats blir också avgörande, säger militärexperterna Jörgen Elfving.

Vid Volodymyr Zelenskyjs besök i London i förra veckans statsbesök fotograferades Ukrainas president bredvid Storbritanniens premiärminister Rishi Sunak. De två ledarna förevigades framför stridsvagnen Challenger 2, som i 14 exemplar ska forslas över den engelska kanalen.

Budskapet var att utbildningen av ukrainska soldater på brittisk botten flyter på bra och att bidraget ska vara på plats i slutet av nästa månad.

Uppgifter i The Times gör dock gällande att endast fyra exemplar av stridsvagnen kommer att vara redo för att möta en förmad rysk storoffensiv i början av april.

Enligt tidningen kommer också bara ett 50-tal av totalt 320 utlovade stridsvagnar från allierade i väst vara färdiga för frontstrider i påsktid.

I den långa lista av levererade vapen är ännu stridsvagnarna satta på undantag. Anledningen är inledningsvis att det tog lång tid att komma till skott för världsledare som Tysklands Olaf Scholz och USA:s Joe Biden.

Det var inte förrän i slutet av januari som beslut kom om ett 30-tal amerikanska M1 Abrams och ungefär hälften så många tyska stridsvagnar av modellen Leopard 2.

Beslutet följdes av löften från länder som Frankrike, Kanada, Portugal, Nederländerna, Finland och Norge.

Men det är en sak att lova utbild-

ning och övning i trygg miljö på respektive hemmaplan – en annan sak att integrera stridsvagnarna i de ukrainska systemen vid fronten.

”Tidsåtgången kan ha betydande inverkan på krigets förlopp”, skriver brittiska The Times.

Enligt tidningen Politico har Vita huset uppmanat de styrande i Kiev att konsolidera sina vinster och eventuellt förekomma en rysk offensiv. Detta i ett skede då president Biden landat i Kiev, på tröskeln till årsdagen av invasionen, och lovat förnyat stöd.

”

Tiden som åtgår till att få in dem i förband på plats blir också avgörande.

Jörgen Elfving, tidigare överstelöjtnant.

Även om utbildning på stridsvagnar gått bra i Polen, England och Tyskland återstår utmaningen att integrera ett relativt sett litet antal stridsfordon i redan aktiva enheter.

En hög europeisk tjänsteman kallar beslutet ”en logistisk absurditet,” enligt The Times.

– De måste fungera taktiskt till sammans med mekaniserade förband av pansarskyttefordon för infanteriet, artilleri och luftvärn innan de kan skickas till fronten, förklarar Jörgen Elfving, tidigare överstelöjtnant.

Denna finslipning måste dessutom äga rum på övningsfält i Ukraina. Detaljerna är avgörande. Den tysktillverkade stridsvagnen Leopard har tidigare tillförts

Ukraina från andra länder, men då som typen 1.

– Tiden som åtgår till att få in dem i olika förband på plats är lika avgörande som utbildningen av stridsvagnens funktioner som sker i andra länder, tillägger Jörgen Elfving.

Han tillägger:

– För att den processen ska flyta på snabbt krävs det dugliga chefer och inga grönöglingar.

Som framgått av resonemanget vinner enbart stridsvagnar inget krig. Men dess egenskaper väger tungt – över 60 ton.

Här samsas fyra personer (föra, skytt, laddare och vagnchef) med en 120 millimeters kanon som använder pansarprojektiler och spränggranater för att bekämpa mål på flera kilometers håll.

– Man får skydd, eldkraft och rörlighet i ett och samma fordon. Det ger offensiv kraft, men även förmågan att genomföra försvarsstrid, konstaterar Jörgen Elfving.

Den amerikanska tankesmedjan ISW (Institute for the study of war) pekar i sin senaste analys på att påfyllning av stridsvagnar även är ett problem på rysk sida.

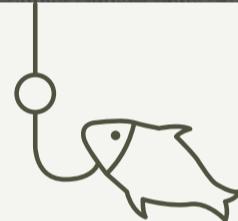
Många stridsvagnar av typen T-72 har gått förlorade vid misslyckade framryckningar. Det gör enligt ISW att den förmodade ryska offensiven med stora trupper reservister kommer att kulminera utan att signifikanta mål nätts under vintern.

– Det finns uppgifter om att rysarna har förlorat allt från 1 600 till 3 000 stridsvagnar. 600 äldre förrådsställda ska finnas tillgängliga, men i vilket skick är dom? Det kan bli knepigt att skapa nya divisioner under de förutsättningarna, säger Jörgen Elfving.

Jan Majlard
jan.majlard@svd.se

Ångtvätten

Grönskande kontor bara 10 minuter från city

Alldeles intill vattnet på Stora Essingen, bara ett stenkast från city, ligger Ångtvätten 22. De moderna kontorslokalerna har grönskande terrasser, lunchrestaurang, gym och garage och är redo för inflytning kvartal tre 2023. Här kan du ta med lunchen ut till husets egna badbrygga, hyra kajak eller promenera längs öns vackra stråk.

Ta båten till jobbet

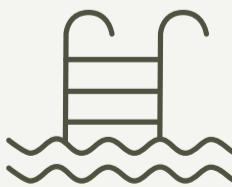
Under sommartid kan du ta el-pendelbåten till Ångtvättens brygga. Om du tar bilen finns 200 parkeringsplatser och närheten till Essingeleden gör att du tar dig till city på bara 10 minuter. Buss 1 och tvärbanan stannar strax utanför.

Grönska både ute och inne

Kontorslokalerna renoveras för att hålla hög standard och fastigheten förbereds för att bli miljöcertifierad (BREEAM Very Good). Vi planerar för glashus på grönskande terrasser som kan fungera som roligande mötesrum. Gröna tak är också klimatsmarta eftersom växterna fångar upp koldioxid och släpper ut syre. Förutom att bygga en egen brygga planterar vi ängsblommor i en slänt för att öka trivseln och den biologiska mångfalden.

Vi anpassar lokalerna efter dina önskemål

Ångtvättens 40 000 kvadratmeter erbjuder plats för 4 000 personer. Vi har just nu upp till 15 000 kvm lediga ytor som vi anpassar helt efter dina önskemål och behov.

Kontakta uthyrningsansvariga
för mer information:

Jenny Danfors
072 071 74 86
jenny.danfors@areim.se

Peter Kvarfordt
073 330 72 86
peter.kvarfordt@areim.se

Nyheter

Larmet inifrån socialtjänsten

Jan Jönsson (L), oppositionsborgråd i Stockholms stad, menar att det behövs en nationell satsning på socialtjänsten för att hejda utvecklingen. Foto: Lars Pehrson/arkiv

Oppositionsborgarrådet vill se en bred uppgörelse om socialtjänsten

Larmet inifrån socialtjänsten förvärnar inte politikerna i Stockholms stad. Medan det har "kastats pengar" över polisen och rättsväsendet så har socialtjänsten inte hängt med, anser oppositionsborgarrådet Jan Jönsson (L).

I SvD:s rapportering vittnar ett 15-tal socialsekreterare om en ohållbar situation på barn- och ungdomsenheterna i Stockholms stad och ett antal kranskommuner.

De berättar om nyexaminerade som förväntas hantera gängmedlemmar, utredare som byts ut på lopande band och insatser som sätts in för sent.

En socialsekreterare som SvD pratat med liknar socialtjänsten vid "en köttkvarn" – så fort någon blir utbränd eller slutar står en ny på kö.

Alexander Ojanne (S) är social- och trygghetsborgarråd i Stockholms stad sedan oktober 2022.

– Jag blev inte chockad när jag läste artikeln. Bilden överensstämmer med den bild som jag också har.

– Det är otroligt viktigt att vi underlättar för socialtjänsten och ger dem rätt stöd. Det är problematiskt med den höga personalomsättningen. Det var något vi kände till redan när vi tillträdde, säger Alexander Ojanne.

Det nya styret i staden, bestående av S, V och MP, höjer budgeten för stadsdelsnämnderna med 235 miljoner för individ- och familjeomsorgen i år, enligt Alexander Ojanne.

De ska även öka det administrativa stödet och minska detaljstyrningen.

– Vi går mot ett mer tillitsbase- rat styre där vi litar på att socialtjänsten och de som jobbar där vet vilka insatser som ska göras. Det är inte vi i Stadshuset som ska säga det.

När kommer läget att förbätta-

ras inom socialtjänsten i Stockholms stad?

– Vi är precis i omläggningen av det arbetet just nu. I det stora hela gör socialtjänsten ett bra jobb i dag. Sedan har vi givit dem bättre förutsättningar att göra ett bra jobb med de här 235 miljonerna och en mer tillitsbaserad styrning. Det är frågor vi tar på allvar, men det kommer att ta tid.

Många socialsekreterare vittnar om en utbredd tystnadskultur inom Stockholms stad. Hur ska ni ändra på det?

– Det är oroväckande signaler och det är inte bra om en tystnadskultur har tillåtts att etablera sig. År det så här måste vi ändra på det. Samtidigt har jag varit runt mycket i stadsdelarna och det är väldigt många som kommer fram till mig och ger en bild

som överensstämmer med den i artikeln, så det finns de som är villiga att prata.

Jan Jönsson (L) var socialborgarråd i Stockholms stad under förra mandatperioden och säger att problemet med hög personalomsättning är välbekant.

– Det är tyvärr så det sett ut under ganska många år och inte bara i Stockholm utan i hela

och oppositionsborgarråd i Stockholms stad.

Kunde mer ha gjorts under den mandatperiod då du var socialborgarråd?

– Det hade man säkert kunna göra, men vi har lagt in ganska mycket pengar när det gäller individ- och familjeomsorgen. Vi minskade till exempel konsultanvändningen jämfört med förra mandatperioden, säger Jan Jönsson.

Exempel på satsningar som gjorts för att förbättra socialsekreterares arbetsmiljö i stadsdelarna är "kortutredningar" där man för-enklar utredningsförfarandet i lättare fall, projekt där det alltid sätts in en ersättare när någon socialsekreterare är sjuk för att ärenden inte hopar sig, och arbete mot hot och våld.

Sammanslagningen av stadsdelarna Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta, som ska vara klar i sommar och bilda stadsdelen Järva, är Jan Jönsson kritisk till, och befärlar att den kan öka personalomsättningen ytterligare.

”

Socialtjänsten har inte hängt med.

Jan Jönsson (L), oppositionsborgarråd i Stockholms stad, jämför med hur pengar "kastats över" polis och rättsväsende.

Socialtjänstsverige. Det finns olika förklaringar till det, en är att socialtjänstens medarbetare fått en allt tyngre administrativ börd, säger Jan Jönsson, gruppledare

Stockholms stads
social- och trygghets-
borgarråd Alexander
Ojanne (S) Foto: Fredrik Sandberg/TT

→ SvD.se

"Stannar inte ens för en miljon om året"

De möter barn som riskerar att dödas – eller döda – och står vid frontlinjen motgängen när allt yngre dras in i våldsspiralen. Nu ger socialsekreterare en inblick i sin vardag där nyutexaminerade förväntas hantera gäng-medlemmar, kollegor snabbt byts ut och insatser sätts in för sent. SvD.se/4oRBJE

– Den typen av sammanslagningar har historiskt sett alltid visat sig drabba socialtjänsten hårdast. När Rinkeby och Kista slogs ihop 2007 tappade man nästan en hel generation unga eftersom personkändedom försann, säger Jan Jönsson.

– Vi får inte ens en tredjedel av vad SKR bedömer vara behovet. De generella statsbidragen är på tok för låga och det är klart att man alltid behöver mer resurser, säger Alexander Ojanne.

Jan Jönsson anser att statsbidragen varken räcker för kommunernas ingripande eller förebyggande arbete.

Han beskriver hur det "kastats pengar" över polisen och rättsväsendet de senaste åren. Äldreomsorgen har fått sitt äldrelift och staten har gått in med pengar till karriärlärartjänster i skolan.

– Socialtjänsten har dock inte hängt med. Det har inte gjorts några nationella socialtjänstflyt och det finns inga särskilda statliga utbildningspaket som erbjuds socialsekreterare, säger Jan Jönsson.

För att hejda utvecklingen med extremt våldsamma barn och unga i gängkonflikter anser Jan Jönsson att det skulle behövas en nationell socialtjänstsatsning, till en början riktad till ett antal utsatta områden.

– Det är extra angeläget om man ska kunna bryta denna väldigt tråkiga utveckling som vi ser. Socialt arbete är långsiktigt och det behöver vara ett uthålligt statsbidrag, gärna förankrat över flera partiärer.

Alexander Ojanne (S), social- och trygghetsborgarråd i Stockholms stad.

Alexander Ojanne bedömer dock att mycket arbete kan komma att gynnas av samordning över ett större geografiskt område.

– Polisens gränser överensstämmer ganska väl med de gränser som den nya stadsdelsnämnden Järva kommer att få. Det kommer att göra det lättare att ha en dialog mellan socialtjänsten och polisen, i stället för att polisen ska ha dialog med två olika socialtjänster.

Både Alexander Ojanne och Jan Jönsson är kritiska till nivåerna på statsbidragen i årets budget.

Anna Asker

anna.asker@svd.se

Hanna Törnquist

hanna.tornquist@svd.se

Tjetjensk regimkritiker lever – håller sig gömd

Den tjetjenska regimkritikern Tumsu Abdurachmanov som överlevt ett mordförsök i Sverige rapporterades i slutet av förra året vara försvunnen. Men Abdurachmanov är vid liv och befinner sig på hemlig ort i Sverige, säger han själv i en intervju med SVT:s "Uppdrag granskning".

Abdurachmanov uppger i intervjun att han av säkerhetsskäl inte kan berätta om vad som låg bakom försvinnandet.

– Det går upp och ner och det var en topp under kanske någon vecka när myndigheterna tog min säkerhet på största allvar. Jag hade skydd 24 timmar om dygnet, säger han till UG.

Det var den 1 december 2022 som uppgifter om att någonting hade hänt började spridas i flera ryskspråkiga medier. Några dagar senare uppgavs han ha

mördats i Sverige. Polisen lämnade inga kommentarer om uppgifterna, annat än att man kände till att de spreds.

Att Abdurachmanov varit tyst fram till nu har förutom den egna säkerheten även att göra med hans släktningar, som befinner sig under press från den tjetjenska regimen, förklarar

– När du förstår att dina släktningars öden beror på dina handlingar, och att kriminella ligger bakom och övertygar mina släktningar om att problemen kommer försvinna om jag slutar. Det är en svår situation.

Nästan tre år tidigare, i februari 2020, överfölldes Abdurachmanov i sin bostad i Gävle när han låg och sov och fick ett hammarslag i huvudet. Någon hade tagit sig in i hans lägenhet med syfte att döda honom.

Abdurachmanov, en tjetjensk bloggare som tvingats till exil i Sverige på grund av sin kritik mot regimen, överlevde efter vad han i tingsrätten senare beskrev som en utdragen och blodig kamp. Åklagaren menade att det rörde sig om ett beställningsdåd från regimen i Tjetjenien.

Angriparen, en rysk man i 30-årsåldern, dömdes i Svea hovrätt till tolv års fängelse för mordförbrot.

Tidigare under tisdagen publicerades ett klipp med regimkritikern på YouTube, där han uppger att han mår bra, något som Sveriges Radio Ekot var först med att rapportera om.

Inte heller där berättar Abdurachmanov några detaljer kring varför han försvann.

TT

”

Det går upp och ner och det var en topp under kanske någon vecka när myndigheterna tog min säkerhet på största allvar.

Tumsu Abdurachmanov, till "Uppdrag granskning".

Tumsu Abdurachmanov utanför säkerhetssalen i Attunda tingsrätt där rättegången om mordförsöket på honom hölls.

Foto: Jonas Ekströmer/TT/arkivbild

Färre vräktes från sin bostad förra året – trots tuffa tider

Mycket har blivit dyrare för svenska hushåll: el, drivmedel och mat. Trots det syns ingen ökning av personer som vräks från sin bostad, visar nya siffror från Kronofogden.

Vräkningarna tog ett skutt uppåt 2021 jämfört med året innan – från 2 106 till 2 560. Den trenden håller inte i sig för 2022. Förra året såg Kronofogden i stället något färre vräkningar jämfört med 2021.

– Det är positivt. Det har inte undgått någon att inflationen är hög, ränte- och elkostnaderna ökar och det är tuffare ekonomiska tider, säger Davor Vuleta, analytiker på Kronofogden.

2022 fick myndigheten in 6 263 ansökningar om vräkning. Om-

kring 60 procent av dessa ansökningar återkallades senare av hyresvärdarna, vilket enligt Kronofogden visar att vräkningar kan förebyggas utan att myndigheten behöver bli inblandad.

Totalt verkställdes förra året 2 523 vräkningar.

Likt tidigare år finns det en del geografiska skillnader. Medan antalet vräkningar ökat i Dalarna, Uppsala och Västra Götaland har de minskat i Skåne, Norrbotten och Västmanland.

Några större slutsatser från ett år till ett annat är svåra att dra. Däremot är det förebyggande arbetet viktigt, något som myndigheten jobbat med i flera år.

– Vi ligger fortfarande högt om man jämför med åren före pandemin. Men att vi just nu har en minskning jämfört med året

innan kan bero på att vi har sat sat mycket på det förebyggande arbetet då vi fått ett uppdrag från regeringen. Det kan vara en förklaring, säger Davor Vuleta.

Siffror som dock pekar åt fel håll är antalet barn som drabbas av att en förälder blir av med sitt hem. Sedan 2018 har Kronofogden sett en ökning gällande just barn och förra året ökade antalet barn som berörs av vräkning något – från 572 barn 2021 till tre fler i fjol.

– Det är bekymmersamt att 575 barn har berörts av en vräkning under föregående år. Det är fortfarande en hög nivå och vi skulle vilja att de här siffrorna går ner, säger Davor Vuleta.

Malin Johanson/TT

Nyheter

Kommentar | Beviskrav

Mårten Schultz

Dom om skjutning öppnar för fler fällanden

Högsta domstolen har tagit upp frågan om vilket beviskrav som gäller i brottmål som rör gängkriminalitet och skjutningar. Ärendet rör mord och HD:s dom kan öppna upp för fler fällande domar i fall där skuldfrågan inte är helt klarlagd.

Oskyldiga döms ibland för brott de inte har begått. Ibland beror det på att de själva har velat bli dömda. Det finns flera exempel på när män har tagit på sig ansvar för brott de inte begått. Det kan finnas olika skäl för det. Personen vill skydda någon annan. Eller så vill den som erkänner bli föremål för vård och omsorg som erbjuds män som döms. Det kan även finnas andra skäl.

I dessa fall behöver inte rättsordningen alltid skämmas för att det blir, i objektiv mening, fel. Det är önskvärt att domstolarna ser igenom även de som falskeligen erkänner ett brott men det är förståeligt att rättssystemet inte alltid kan genomskåda dessa fall, eftersom det är byggt på ett antagande om att den som åtalats inte vill bli dömd och därför försvarar sig själv på bästa sätt.

Men det är inte bara när den dömda själv aktivt medverkar till att bli dömd som oskyldiga döms.

Oskyldigt dömda förekommer även i andra fall. Det är något som rättssystemet räknar med. Om man betraktar det på systemnivå är inte heller detta något fel. Oskyldiga kommer ibland att hamna i fängelse.

Man kan göra en distinktion mellan oskyldigt dömda och felaktigt dömda. Felaktigt dömda är personer som dömts till ansvar efter att domstolarna eller rättssäsendet begått fel. I dessa fall finns det potentiellt ett ansvar för staten för de felaktigheter som begåtts. Men oskyldiga kan alltså dömas till ansvar även utan att någon gjort något fel.

Beviskravet för brottmål är inte att det ska vara ställt utom tvivel att den som åtalats begått brottet. Det räcker med att den åtalade bortom *rimligt* tvivel begått brottet. Det krävs med andra ord inte full säkerhet. Om vi skulle kräva full säkerhet skulle för många brottslingar gå fria. Därför försöker staten balansera intresset av att inte skicka oskyldiga i fängelse med att kunna lagföra personer som med stor sannolikhet begått brottet. Denna syn på rättssäkerhetens avvägning mot betydelsen av lagföring ger emellanåt upphov till frågor.

Tillbaka till det nya avgörandet från HD. En man hade åtalats för att ha skjutit en person till döds vid en buss hållplats i Märsta. Det fanns ingen entydig bevisning som gjorde klart att den åtalade personen var mördaren, men en majoritet av HD:s ledamöter, fyra domare, fann att de uppgifter som hade lagts fram – en kombination av iakttagelser och viss teknisk bevisning – var tillräckliga.

En domare, tidigare professor i straffrätt, ville fria och menade att bevisningen inte var tillräcklig. Domstolen var med andra ord oenig i en viktig fråga.

Det här är inte så ovanligt i HD. Det betyder inte att prejudikatsvärdet – hur betydelsefull domen från HD är i att påverka tingsrättarnas och hovrättarnas bedömningar i framtiden – blir lågt. Tvärtom kommer säkert den metod som domstolens majoritet beskrivit citeras frekvent i framtida domar.

Domen är samtidigt en tydlig illustration av hur dessa bedömningar inte är huggna i sten. Landets främsta jurister kan hamna på olika sidor. Och ingen sida har nödvändigtvis mer ”rätt” än den andra.

Yngre gärningsmän är ett växande problem. Foto: Adam Ihse/TT

Justitieministern öppnar för hemlig avlyssning av barn

Polis och åklagare saknar i dag möjlighet att i hemlighet avlyssna barn under 15 år.

– Jag tycker att det är väldigt bekymmersamt, säger justitieminister Gunnar Strömmar (M).

Barn och unga som dras in i våldsam gängbrottslighet är ett växande problem. På tisdagen togs frågan upp i regeringens nya råd mot organiserad brottslighet.

Efter mötet konstaterar justitieminister Gunnar Strömmar att åldersgränserna i det svenska systemet utmanas ”med full kraft”. En misstänkt person under 15 år kan till exempel varken avlyssnas, åtalas eller få sociala insatser om föräldrarna motsätter sig.

– En del av de här åldersgränserna måste vi se över, det är en slutsats som jag drar. Hela vårt system är byggt för en annan verklighet, säger Gunnar Strömmar.

Särskilt lyfter Strömmar frågan om avlyssning av unga kriminella.

– Jag tycker att det är väldigt bekymmersamt att polis och åklagare inte kan använda hemliga

tvångsmedel mot personer som är misstänkta för grova brott som inte fyllt 15 år. Genom att få den informationen kan man både lagföra men sannolikt också förhindra och förebygga mycket brottslighet.

Han säger att frågan kommer att omhändertas, men ger ingen tidtabell.

Men det finns också åtgärder som kan vidtas omedelbart, anser Strömmar. En sak är att alla aktörer – som skola, socialtjänst och polis – måste bli bättre på att dela information mellan sig.

– Utrymme att göra det finns

redan i dag, men används för lite, säger han.

Därtill vill han se fler åtal och fällande domar avseende unga.

– Nu sker en väldig mobilisering från polisens sida och man griper många. Det är oerört viktigt att de här utredningarna också leder fram till åtal och så småningom fällande domar. Det handlar både om att skydda dem från de kriminella miljöerna men också säkerställa att de inte begår nya brott.

Anja Haglund/TT

Fakta | Rådet mot organiserad brottslighet

■ **Rådet** mot organiserad brottslighet inrättades av regeringen i december 2022.

■ **Det första** mötet i rådet hölls i januari. Det tidigare lades på grund av

våldsvågen i årets början.

■ **Rådets** uppdrag är tidsbegränsat till 18 månader.

■ **Rådet** har en särskild uppgift att ta fram en nationell

strategi mot den organiserade brottsligheten.

■ **Målet** är att den nationella strategin ska vara klar i sommar.

S vill samarbete med M om brottsofferlag

Socialdemokraterna vill införa en särskild lag för brottsoffer, något som även Moderaterna drev i valrörelsen.

– Vi sträcker ut en hand till justitieministern, säger talespersonen Ardalan Shekarabi (S).

Förslaget handlar om att samla lagstiftning kring brottsoffers rättigheter. En ny lag skulle tydliggöra vilka stöd som samhället ger i form av insyn i utredningar, målsägandebiträden och skadestånd, enligt S.

– Vi vill förändra synsättet. Det ska vara tydligt att brottsoffret har rättigheter, säger Ardalan Shekarabi, rättspolitisk talesperson.

Moderaterna lanserade förslaget tre dagar före valet och hävdade då att en samlad lagstiftning skulle underlätta för att ge råd och stöd till brottsoffer. Regeringen och SD vill skifte synsättet i hur samhället ser på brottsoffer och stärka brottsoffers rättigheter. Men M-förslaget finns inte med i Tidöavtalet.

– Det borde finnas politisk enighet här mellan S och M. Därför sträcker vi ut en hand till justitieministern och vill gärna ha samarbete kring den här frågan, säger Shekarabi.

Det handlar inte bara om att tydliggöra brottsoffers rättigheter

utan också om att förstärka dem, bland annat i form av indrivning och högre skadestånd.

– Det här är viktigt att erkänna, brottsoffret har en ganska svag ställning i Sverige, säger han.

Niklas Svahn/TT

Ardalan Shekarabi, rättspolitisk talesperson för Socialdemokraterna. Foto: Claudio Bresciani/TT

Företagare positiva till fyradagarsvecka

Världens hittills största studie av en fyra dagars arbetsvecka har avslutats i Storbritannien. Resultatet är tydligt – arbetstagarna mår bättre, samtidigt som företagen blir mer lönsmamma, enligt studien.

Att en arbetsvecka ska vara 40 timmar under fem dagar i veckan har ifrågasatts i flera decennier. Men debatten fick ny fart under coronapandemin när arbetsgivare och anställda sökte efter nya och bättre sätt att arbeta.

De senaste åren har en rad stora studier på området genomförts runt om i världen, bland annat i USA och Kanada. Nu har den hittills största studien presenterats, som är ett samarbete mellan tankesmedjan Autonomy och forskare vid University of Cambridge och Boston College i USA.

Totalt ingick 61 brittiska företag i studien – allt från banker och snabbmatsrestauranger till reklambyråer.

Under ett halvårs tid, från juni till december 2022, fick de drygt 2 900 anställda en extra ledig dag i veckan med bibehållen lön. Syftet var att se om de kunde få lika mycket gjort genom att arbeta mindre, men mer effektivt.

Totalt ingick 61 brittiska företag i studien – allt från banker och snabbmatsrestauranger till reklambyråer. Foto: Vidar Ruud /TT/arkivbild

En tredjedel av företagen som deltog i studien vill göra satsningen permanent. Och fler än nio av tio företag, 92 procent, uppger att de är positiva och vill fortsätta testet med en kortare arbetsvecka.

Endast tre företag valde att avsluta experimentet i förtid, enligt rapporten.

– I början handlade det här om pandemisk utbrändhet för många

anställda. Nu är det mer en fråga om att behålla och rekrytera medarbetare, säger Juliet Schor, ekonom och sociolog vid Boston College, till Wall Street Journal.

I studien uppgav nästan 40 procent av de anställda att de var mindre stressade än innan pilotprogrammet startade och ungefär hälften rapporterade ingen för-

ändring. Omkring hälften sa också att de mårde bättre psykiskt och 37 procent upplevde att de fick bättre fysisk hälsa.

Både den nya studien och tidigare forskning visar att företagens vinster generellt ökar med en kortare arbetsvecka, skriver WSJ. Detta tack vare att anställdas produktivitet ökar samtidigt som sjukskrivningar och annan frånvaro minskar.

– Jag kan inte se att vi går tillbaka till en typisk femdagarsvecka efter det här, säger Claire Daniels, vd för Trio Media, en marknadsföringsbyrå med 13 anställda baserad i Leeds, England, till WSJ.

Samtidigt finns det fortfarande en osäkerhet kring resultaten.

De flesta företag som testat en fyradagarsvecka är mindre, och en del rapporter visar att arbetstagare kan bli mer stressade av upplägget eftersom de måste få lika mycket gjort, fast på kortare tid.

I en uppmärksammad studie på Island fick mer än 2 500 anställda inom olika branscher arbeta fem timmar mindre i veckan. Resultaten var till stor del positiva, men det kom även rapporter om att det var svårt att hinna gå hem tidigare och att den förkortade arbets-

tiden inom vissa branscher ledde till ökade personalkostnader, bland annat inom sjukvården.

Resultaten från den nya brittiska studien ska presenteras för det brittiska parlamentet under tisdagen i en del av en kampanj som uppmanar politiker att ge alla arbetare i Storbritannien en 32-timmarsvecka.

37

procent av de anställda upplevde att de fick bättre fysisk hälsa.

Joe Ryle, en av initiativtagarna till fyradagskampanjen, säger till WSJ att den nya studien bör ses som ett genombrott.

– Vi är verkligen nöjda med resultaten och förhopningsvis visar det att det är dags att lansera en fyradagarsvecka mer brett.

Hanna Törnquist
hanna.tornquist@svd.se

BESTÄLL NU!
269 KR

Nederburg
The Winemasters
CABERNET SAUVIGNON

5/5 BOXTOPPEN

GOLD MEDAL 2021
MICHELANGELO
International Wine & Spirits Awards

GLOBAL WINE MASTERS SERIES

GOLD
GIBBERT & GAILLARD
INTERNATIONAL CHAMPIONSHIP 2021

**TOO GOOD
TO BE IN A BOX**

När den klassiska druven Cabernet Sauvignon möter Sydafrikansk vinkultur uppstår en av vinvärldens bästa kombinationer. Att Nederburg Cabernet Sauvignon nu också tappats på box är inget mindre än en sensation.

100 % CABERNET SAUVIGNON
ART. NR. 57479 / 13,5 % / 3 LITER
PHILIPSON SÖDERBERG

Alkohol är beroendeframkallande

Nyheter

Två av besökarna på Tranströmerbibliotekets ungdomsavdelning är gymnasiestudenterna Emil Carlsson och Yammi Wattman.

Josefine Tornborg med sin son Carl på besök på bibliotekets barnavdelning.

Paula Bueno arbetar som ungdomsbibliotekarie.

Uppsving för Stockholmsbibliotek

Trenden har vänt – besökarna har hittat tillbaka till Stockholms bibliotek. Tranströmerbiblioteket har till och med slagit rekord.

– Man kan hänga här på ett annat sätt, säger gymnasie-eleven Emil Carlsson.

En tonårstjej sitter och målar på ungdomsavdelningen högst upp på biblioteket. Hon kommer från Ukraina och är där nästan varje dag. Hon har tagit fram gul och blå färg. Det ska bli en flagga, säger hon.

Vi befinner oss på Tranströmerbiblioteket, vid Medborgarplatsen i Stockholm, och här märks ett uppsving efter två år av restriktioner och pandemi – fler besökare och fler utlånade böcker.

Trenden är densamma för biblioteken i Stockholms stad – folk börjar komma tillbaka och besöksantalet är nästan på samma nivå som före pandemin.

På Tranströmerbiblioteket slogs första året besöksrekordet från 2015, säger enhetschefen Erik Olsson.

– Det har ju överträffat alla våra mål och så pass tidigt efter pandemin. Så vi är glatt överraskade, säger han.

Skälen till uppsvinget efter pandemin är ett stort upptagningsområde och att lokalerna är inbjudande för de allra minsta, tror Max Edengborg, programansvarig och bibliotekarie på Tranströmerbiblioteket.

– En grupp som tagit det här biblioteket till sina hjärtan är föräldrar med småbarn. De har verkligen hittat hit, och tycker att det här är ett bibliotek som verkligen fyller deras behov och har någonting för dem.

På barnavdelningen finns Josefine Tornborg som rest från Gustavsberg med sonen Carl. Hon säger att biblioteket är modernt och väldigt tillåtande när det gäller barn.

– Jag har varit här med en väninna tidigare och gillade verkligen att det är så barnvänligt. Det känns så otroligt anpassat för lite prat och det är okej att det skriks

lite när barnen tar av sig skorna. Det känns i tiden.

I Medborgarhuset finns även en specialavdelning för barn och ungdomar mellan 13–19 år. Där kan ungdomar samlas och läsa litteratur speciellt framtagen för den målgruppen.

– Vi är ett av de få biblioteken i Stockholm som erbjuder en hel avdelning bara för ungdomar. Och att det är rymligt och mycket platser att hänga och plugga om man vill, säger Paula Bueno, bibliotekarie på ungdomsavdelningen på Tranströmerbiblioteket.

Yammi Wattman och Emil Carlsson, båda från Södermalm, gillar att biblioteket är anpassat efter dem och att det ligger nära deras gymnasieskola.

– Vi sitter här på ungdomsavdelningen för att det är mer accepterat att prata och att vara lite mer aktiv. Där nere på vuxenavdelningen är folk mer sura om man pratar, säger Yammi Wattman.

– Jag tycker att det är softare stämning här uppe. Där nere kan man bara hämta en bok typ. Man kan hänga här på ett annat sätt, säger Emil Carlsson.

Biblioteket jobbar på att nå ut till fler målgrupper i stället för att bara tänka på hur man lockar till sig fler besökare. Enhetschefen Erik Olsson säger att det handlar om att inkludera människor som annars inte tar sig till stadens bibliotek.

– Vi har en viktig roll kring att jobba med olika prioriterade målgrupper. Som till exempel personer med olika funktionsvariationer eller personer med annat modersmål än svenska. Alla ska känna sig välkomna här.

Text: Ahmed Abdigadir
ahmed.abdigadir@svd.se

Foto: Tim Aro
tim.aro@svd.se

SvD frågade: Vad läser du just nu?

Viktor Mattson: Jag läser "Patterns of thought in Africa and the West" av Robin Horton.

Eva Fureskog: Jag har lånat en bok som handlar om mat. Eftersom jag vill leva till jag är hundra behöver jag äta rätt, haha!

Karolina Kriegbaum: "Myten om Sisyfos" heter den här boken. Jag tog bara upp boken och slog upp en sida och nu kan jag inte släppa den!

Karl Ljung: Jag har lånat den här boken skriven av komikern Marcus Berggren. Den handlar om hans uppväxt och jag tror jag kommer gilla den!

Valanalys: Plånboksfrågor missgynnade Miljöpartiet

Det låga förtroendet för Miljöpartiets två språkrör är ett problem som avskräcker nya väljare, enligt partiets valanalys. Även "en nidbild" av partiet var svår att komma ifrån.

Likt andra har Miljöpartiet nu presenterat sin analys av resultaten från valet förra året.

Partiet ökade något på riksnivå jämfört med valet 2018, från 4,4 till 5,1 procent. Men kommunalt och regionalt gick det sämre. I sex av 21 regioner och i 29 av 290 kommuner tappade man helt sina mandat.

Miljöpartiet fick 3,3 procents stöd i SCB:s sista mätning före valet i juli 2022. En rädsla för att partiet skulle åka ur riksdagen som fick många rubriker fredagen före valet kan ha bidragit till en stark spurt, enligt partiet.

I valanalysen förklarar MP resultatet med att vänstersidan inte uppfattades som ett lag på samma sätt som högersidan och Socialdemokraternas roll i detta genom att fokusera på statsministerfrågan.

"Särskilt problematisk blev relationen mellan Vänsterpartiet och Centerpartiet" och "den djupa

sprickan mellan dem" framstod som svår att överbrygga", skriver MP.

Samtidigt var plånboksfrågor och ökande elpriser inget som gynnade partiet och miljö- och klimatfrågan låg på sjätteplats, lägre än 2018.

5,1
procent av rösterna fick
MP 2022. Vid valet 2010
var siffran 7,1 procent.

"Klimatdebatten blev helt enkelt till stora delar en debatt för eller emot kärnkraft", fortsätter man i analysen. Partiet ifrågasätter också bilden av "Greta-generationen" – unga med ett stort fokus på klimat- och miljöfrågor. Sedan förra valrörelsen har unga som röstar till vänster inte haft samma miljöengagemang och känslan har präglats av hopplöshet. Även mediernas prioriteringar får skulden för rösttappet.

MP:s motståndare lyckades

bättre med att sätta en nidbild av partiet än vad partiet var på att sätta bilden av sig själv, enligt partisekreteraren Katrin Wissing.

Förtroendet för språkrören Märta Stenevi och Per Bolund är ett annat problem som pekas ut.

"Det går inte att bortse från att det är problematiskt att partiets främsta företrädare har ett lågt stöd", skriver man i analysen.

Detta är ett hinder för att locka nya väljare eftersom partiledarna är "den viktigaste vägen in". Andelen som säger sig ha förtroende för språkrören brukar ligga på 6–8 procent.

"Förtroendet för språkrören behöver öka", konstaterar man.

Partisekreteraren Katrin Wissing pekar också på dålig sammanhållning i partiet.

"Det jag är mest självkritisk till är att jag upplever att vi har haft för svag sammanhållning i partiet. Partivänner i små avdelningar och distrikts har inte haft det stöd som de har behövt", säger Katrin Wissing.

Niklas Svahn/TT

Misstänkt för mord i fredags

En 18-årig man begärs häktad misstänkt för inblandning i dödsskjutningen av en man i Trelleborg. 18-åringen är misstänkt för mord alternativt anstiftan till mord enligt häktningsframställan som lämnats in till Ystads tingsrätt. Offret hittades utomhus på fredagskvällen och på måndagen kom beskedet att mannen, som var i 25-årsåldern, avlidit. 18-åringen greps tillsammans med tre andra män, men de övriga tre har släppts. Samtliga som frihetsberövats tillhör den gängkriminella miljön. TT

12

tidigare SD-politiker i Klippan som uteslutits ur moderpartiet har polisanmält uteslutningen. De fick lämna SD efter att ha röstat fram två tidigare nazister till förtroendeposter i kommunen. "Såvitt jag förstår har den här uteslutningen tillkommit helt i enlighet med partiets stadgar och normala procedurer", säger statsvetaren Anders Sannerstedt till Sydsvenskan. TT

Äldreboende får kritik igen

Ett antal allvarliga brister har upptäckts vid ett äldreboende i Lekebergs kommun efter en lex Sarah-anmälan, rapporterar SVT Nyheter Örebro. Bland annat har vissa boende inte fått lämna sina sängar på flera dagar eller lämnats med överfulla inkontinenkskydd. Kommunen konstaterade redan i fjol att det fanns brister vid boendet, och efter en uppföljning under december och januari har ytterligare en rad allvarliga missförhållanden konstaterats. De gäller bland annat vårdplaner, hygien och attityd hos personal. TT

Lunds universitet hör till de lärosäten som manat till åtgärder. Foto: Johan Nilsson/TT/arkiv

Studenters passproblem ska lösas

Sedan den 1 november måste de som ansöker om tidsbegränsade uppbehållstillstånd i Sverige fysiskt visa upp sitt pass vid en svensk ambassad eller generalkonsulat. Flera lärosäten har larmat om de nya reglernas negativa påverkan. Migrationsverket ska nu föreslå lösningar. Migrationsminister Maria Malmer Stenergård (M) säger att det kan

handla om att Migrationsverket under högsäsong skickar ut mobila team till vissa orter nära stora universitet – i länder som USA och Kanada som har många sökande – där personer kan visa upp sitt pass i original.

– Regeringens avsikt är att det här ska avhjälpas redan inför kommande antagningar inför höstterminen, säger hon. TT

Lavin på Kebnekaise

En lavin har gått på Kebnekaise, rapporterar lokala medier.

"En person har påträffats i lavinen. Personen är avförd med helikopter till sjukvård i Norge", skriver polisen på sin hemsida.

Inga fler personer ska finnas i lavinen.

Larmet inkom strax före halv tolv och polisen inledde en fjällräddning. Ett flertal fjällräddare har skickats ut för att söka av området. Även helikoptrar deltar i insatsen.

Polisen kan inte säga något kring omfattningen av lavinen. TT

Inredare Sanna Evers och VD Li Pamp

SISTA VISNINGSDAGEN IDAG

Välkommen till Lilla Kvalitén!

Kom till Nybrogatan 32 för att inspireras av auktionen som blandar konst, konsthantverk och antikviteter med designföremål från våra ledande nordiska formgivare, tillsammans med den senaste samtidskonsten i en inspirerande inredning.

Visningen är öppen idag klockan 10–18.

Slagauktion torsdag 23 februari start klockan 10.

Se hela katalogen online på auktionsverket.com

PÅ VISNINGEN IDAG, ONSDAG 22 FEBRUARI:

KLOCKAN 12

"Par i konst – om att fullt ut leva med konst & antikviteter" med Claes Moser och Sanna Evers. Fri entré, ingen förnamål.

KLOCKAN 18–19

Våga, värna, värda – samtal med inredaren Sanna Evers, tapetseraren Pia Mills och VD Li Pamp. Fri entré. Förnamål på auktionsverket.com

Nyheter

Förutsättningarna för friluftslivet blir betydligt sämre med regeringens budget, något som riskerar att påverka folkhälsan, varnar bland annat Friluftsförbundet. Här promenerar besökare i naturreservatet på Nordkoster i Bohuslän. Foto: Mats Schagerström/TT

Larmet: Nedskärningar slår hårt mot friluftslivet

Skräp i skogen, stängda grillplatser, igenvuxna vandringsleder. Regeringens nedskärningar slår hårt mot friluftslivet och vardagsmotionen. Det varnar två organisationer.

Regeringen har kraftigt skurit ner miljöbudgeten, där även anslag som berör friluftslivet rymts.

Bland annat minskar ett anslag till länsstyrelserna, som till stor del går till skötsel av naturreservat och nationalparker, med två tredjedelar i år jämfört med i fjol. Det visar en sammanställning som Friluftsförbundet och Svenska turistföreningen gjort. Pengarna går bland annat till underhåll av stigar, toaletter och städning.

Flera länsstyrelser har redan larmat om konsekvenserna, exem-

pelvis Gotland där bland annat röjning och ved till grillplatser får stryka på foten, liksom Skåne där sådant som toaletter, skräpplockning och rastplatser påverkas.

– Den stora risken är att männskor inte kommer ut i samma utsträckning. Det viktiga för männskors hälsa är det friluftsliv som är vardagsnära, det som finns runt knuten. Inte turen till Sarek en gång om året. Och då måste det finnas tillgängliga områden som är välsköpta, säger Kristina Ljungros, generalsekreterare för Friluftsförbundet.

Dessutom halveras potten för byggnader och anläggningar i naturreservat och nationalparker. Det påverkar exempelvis entréer, broar och fågeltorn i nationalparker och naturreservat.

Det blir inte heller några pengar till nya lokala naturvårdsprojekt, som går under namnet Lona, förutom sådana som gäller våtmarker. Det handlar om en satsning som varit permanent sedan 2010 och där över 4 500 projekt genomförts och som nästan alla landets kommuner utnyttjat.

Enligt en oberoende utvärdering år 2021 har projekten varit till "stor nytta" för såväl lokal naturvård som friluftsliv – och rent av "avgörande" i mindre kommuner.

– Det har varit ett väldigt lyckosamt sätt att tillgängliggöra naturen för fler männskor. Men nu stänger regeringen dörren för framtidens projekt, säger Kristina Ljungros.

För verksamheten med Naturredum, som ska ge kunskap och gu-

da folk ut i naturen runtom i landet, minskar anslagen med 23 procent. Det blir heller inga mer bidrag för att informera om allmänsrätten, trots att det efterfrågas av markägare.

– Vi är stolta och glada över allmänsrätten i Sverige men det krävs ett kontinuerligt informationsarbete kring hur vi ska bete oss för att inte förstöra naturen. Därför är det allvarligt att man strukit dessa pengar, säger Kristina Ljungros.

Under pandemin väcktes ett intresse för friluftsliv hos många – det blev plötsligt kö till grillplatserna och det blev trångt på lederna i naturreservaten. Och nya grupper hittade ut i naturen.

Att röra oss och vistas i skog och mark kan minska stress och

få oss att må bättre såväl psykiskt som fysiskt, enligt Folkhälsomyndigheten. Att förutsättningarna för friluftslivet minskar är enligt Kristina Ljungros allvarligt framför allt för barn och unga som sitter alltmer still framför sina skärmar, och där trenden för fysisk aktivitet pekar stadigt nedåt.

– Det har också gått ner drastiskt hur mycket barn och unga har kontakt med naturen. För att vända utvecklingen behöver det finnas trevliga miljöer att ta sig ut i, och då spelar det stor roll om grillplatser stängs eller skräpkorgar inte töms.

Sämre förutsättningar för friluftsliv rimmar illa med att regeringen säger sig vilja förbättra folkhälsan och gör flera satsningar på området, framhåller Kristina Ljungros.

– Samtidigt drar man undan mattan för en bra form av vardagsrörelse. Alla vill inte idrotta och tävla, och då kan friluftslivet vara en nyckel för att få naturlig rörelse.

Hanna Odelfors/TT

Fakta | Så påverkas friluftslivet

Så förändras anslagen som påverkar friluftslivet, jämfört med i fjol:

■ **Skötsel** – schablonbidrag till länsstyrelserna minskar med 66 procent, motsvarande 575 miljo-

ner kronor. Rör till stor del skötsel och förvaltning av naturreservat och nationalparker.

■ **Lokala** naturvårdsprojekt, "Lona ordinarie", minskar med 63 procent, motsva-

rande 44 miljoner kronor.

■ **"Byggnader och anläggningar"** minskar med 49 procent, eller 27 miljoner kronor. Handlar till stor del om infrastruktur för friluftsliv i natur-

reservat och nationalparker.

■ **"Markåtkomst"** inom "skydd av värdefull natur" sänks med 37 procent, eller 558 miljoner kronor. Rör bland annat skydd av

natur för friluftsliv.

■ **"Friluftsliv och allmänsrätt"** minskar med 14 procent, eller 13 miljoner kronor. En satsning på låglandsleder kan dock göras.

■ **"Naturumverksamhet"** minskar med 23 procent, motsvarande 14,5 miljoner kronor.

■ **"Naturnära jobb"** tas bort, vilket påverkar underhåll av friluftsanläggningar.

■ **Stödet till det organiserade friluftslivet** är oförändrat.

Källor: Friluftsförbundet och Svenska turistföreningen.

SVERIGES MEST KOMPLETTA USTÄLLNING AV SKJUTDÖRRS GARDEROBER

• SKRÄDDARSYDDA • EGEN TILLVERKNING
• EGNA MONTÖRER • 10 ÅRS GARANTI

Garderobskräddarn
Acmeinteriör

VANADISVÄGEN 5
TEL 08-33 01 60

En timme till

En timme till

En timme till

Känner du dig trött och orkeslös ibland?
Testa **A+ Energy & Focus**, speciellt utvecklad för att ge dig extra energi och fokus i vardagen. Innehåller bland annat magnesium, vitamin C, vitamin B6 och vitamin B12 som alla bidrar till normal energiomsättning.

get-aplus.se

Du hittar oss även hos

APOTEK

apotease

apo hem

MEDS

Bodystore

life

APOTEK

HÄLSOKRAFT

apoteket

Nyheter

Kvalitetsspalten: Semmeltest inte alltid en fest för bagaren

En kanske oviktig anmärkning. I dagens (läs fredagens) tidning står det: Svd:s jury har testat Stockholms godaste semlor. Då skulle man vilja få en redovisning av det testet, där alla Stockholms semlor testades för att nominera de tio godaste, som fick tävla om titeln Stockholms godaste semla.”

Så skriver en läsare, men vad som är viktigt och inte är som bekant svårt att svara på. Även om de flesta nog kan säga vad som är viktigt för just dem. Semlor är dock, skulle kvalitetsredaktören nog hävda, rätt viktiga för ”folk” i gemen, men även för landets bagerier och fik.

Ett bottentbetyg kan slå hårt mot ett konditori på en ort där det faktiskt är möjligt att testa i stort sett samtliga semlor som saluförs.

I Falkenberg uppmanade semmelbagarna stadens lokala blad att skippa årets test. I Stockholm spelar betygen kanske mindre roll, i Svd:s test delades en sexa, fyra femmor och fyra fyror på täringen ut. En semla fick näja sig med en trea, med en brasklapp

om att testarna kanske hade otur med sitt exemplar.

Det är onekligen lite knepigt med alla återkommande test av semlor, kanelbullar och inte minst kräftor. Urvalet, varför just de som som är med i testet får vara med, framgår sällan.

I Stockholm säljs säkert hundratals olika semlor. I Svd:s semmeltest fanns sju av de stora namnen på Stockholms ”fikascen” med, men även tre som kvalitetsredaktören aldrig hade hört talas om. Och det får väl betrakta som godkänt.

Apropå tester, kräftan som var vinnare i årets kräfttest i Svd, med en femma på täringen, ”en vinnare för dig som gillar kräftor med mycket smak”, beskrivs så här i Aftonbladet, där den fick ett minus på en femgradig skala i betyg: Testets totala bottennapp är en hink hyggligt snygga kräftor där smaken av någon anledning har gått helt bananas”. Så kan det gå.

Att skilja på västgötska och östgötska kan också vara viktigt. I artikeln ”Ledsen föräldrar – det här är barnens värld nu” i sön-

dagsmagasinet tillskrevs den unge ”Grannen Måns”, artist och youtuber, ”Sveriges objektivt sett fulaste dialekt” – östgötska. Problemet är att Måns Ek talar västgötska, vilket är av viss vikt för dem som utan att skämmas hänger sig åt östgötadialekt.

I en artikel skrev vi om det skeende priset på smör, något som till och med sticker ut i dessa tider, och exemplifierade med Bregott. Vilket inte är smör, var en läsare inte sen att påpeka. Det är måhända inte så viktigt, men det gamla ordstävet ”sålt smöret och tappat pengarna” kommer kanske att få ett uppsving?

Till sist: En sak som läsarna tycker är mycket viktig är hur vi anger intervall. Hur stor del av droganvändarna utvecklar en beroendesjukdom, undrade vi i fråga 3 i lördagens nyhetsquiz. Svarsalternativen borde ha varit utformade ”0–10 procent”, och så vidare. ”Mellan ...” var inte bara oviktigt utan direkt malplacerat i sammanhanget.

Thomas Berglund
Kvalitetsredaktör

kvalitet@svd.se

Veckans rättelser

Nyheter

- Fort Hood, staden omkring tio mil norr om Austin i Texas, där radio-utrustningen monteras i stridsvagnar av typ M1 Abrams som ska skickas till Ukraina, heter just så (“Pansarvagnsfabrik i Ohio ...”, 19/2).

- Den legendospunna ädelstenen Koh-i-noor hittar man inte i drottning Elizabeth II:s krona utan i drottningmoderns (1900–2002) krona.

- Den lilla kommunen sydväst om Stockholm” – så beskrev vi Botkyrka i artikeln ”Gnistan bakom Botkyrkastiden ...” (16/2). Icke så, det sker den här veckan.

- ”Den lilla kommunen sydväst om Stockholm” – så beskrev vi Botkyrka i artikeln ”Gnistan bakom Botkyrkastiden ...” (16/2). Allt är relativt, men kommunen har ändå cirka 95 000

invånare och är med det Sveriges tjugofjärde (av 290) största kommun sett till folkmängd.

Debatt

- Det var fem personer som dog i terrordådet på Drottninggatan 2017, inte fyra (“Dynamiskt terrorhot ökar kraschen på Sverige”, 18/2).

Näringssliv

- I måndagstidningen meddelade vi att ”Elstödet ska börja betalas ut i nästa vecka” (20/2). Icke så, det sker den här veckan.

- ”Den lilla kommunen sydväst om Stockholm” – så beskrev vi Botkyrka i artikeln ”Gnistan bakom Botkyrkastiden ...” (16/2). Allt är relativt, men kommunen har ändå cirka 95 000

fanns ett par fel. Tiktoks vd Shou Zi Chew är singaporian, inte kines. Och data om europeiska användare lagras inte på Irland. Tiktok planerar dock för att migrera data till Irland under året.

Språkspalten

- I artikeln ”Hade särskrivning kunnat rädda älfskaren?” (18/2) fanns en formulering i texten som kan nyanseras. Att älffisket skulle ha bedrivits ”systematiskt” finns det inga belägg för. Korrekt är dock att den före detta politiske tjänstemannens älfsiske har skett vid mer än ett tillfälle.

Har du hittat fel i tidningen?

Felrapportera enkelt via vår webb: Svd.se/kvalitet

”EN ZINFANDELBOX SOM ÄR PÅ RIKTIGT”

Boxtoppen

SÄNK PRIS

Divine Zinfandel Old Vine 2019
alkoholhalt 15% 2 L, artnr 6585

Pris 231:-

Full pott på Boxtoppen 5/5 poäng

Dryckeslistan.se v4 2022

Finns i butik eller att beställa!

D I V I N E

Gå med i vår Divine Club och få inbjudningar till olika event samt nyhetsbrev om våra viner. www.divine.se

Alkohol kan skada din hälsa

Livet

Svartsjuk partner

Psykologen: Undvik att ljuga – även om sanningen gör honom upprörd

Svartsjuka triggas av att frågeställaren fått en ny kollega – mänen är misstänksam och läser frågeställarens dagbok. "Han har ansvar för hur han agerar på sin känsla", svarar SvD:s psykolog.

Fråga

När min man och jag träffades var jag 20 år, han var då 20 år äldre och hade redan hunnit med ett tidigare äktenskap. Vi har nu tre vuxna barn och ett par barnbarn tillsammans. På det stora hela har vi det mycket bra.

Hans svartsjuka har dykt upp då och då under åren, men den har inte varat länge och har gått att hantera. Men under det här året har svartsjukan tagit ordentlig fart. Jag har en ny arbetskamrat och min man har fått för sig att jag är intresserad av/har en relation med honom vilket är helt fel. Han är bara en trevlig kollega. Min man är misstänksam mot allt som har med mobilen att göra, frågar var jag varit om jag kommer hem lite senare än sagt, frågar vad jag sagt till min kollega under dagen, vad vi gjort, vilken relation vi har egentligen.

För några veckor sedan berätta de han att han läst min dagbok och i den tyckt sig hitta information som styrker hans teori. Jag säger förstås att han har fel, att det inte är något. Jag blir också enormt arg över att bli misstänkliggjord.

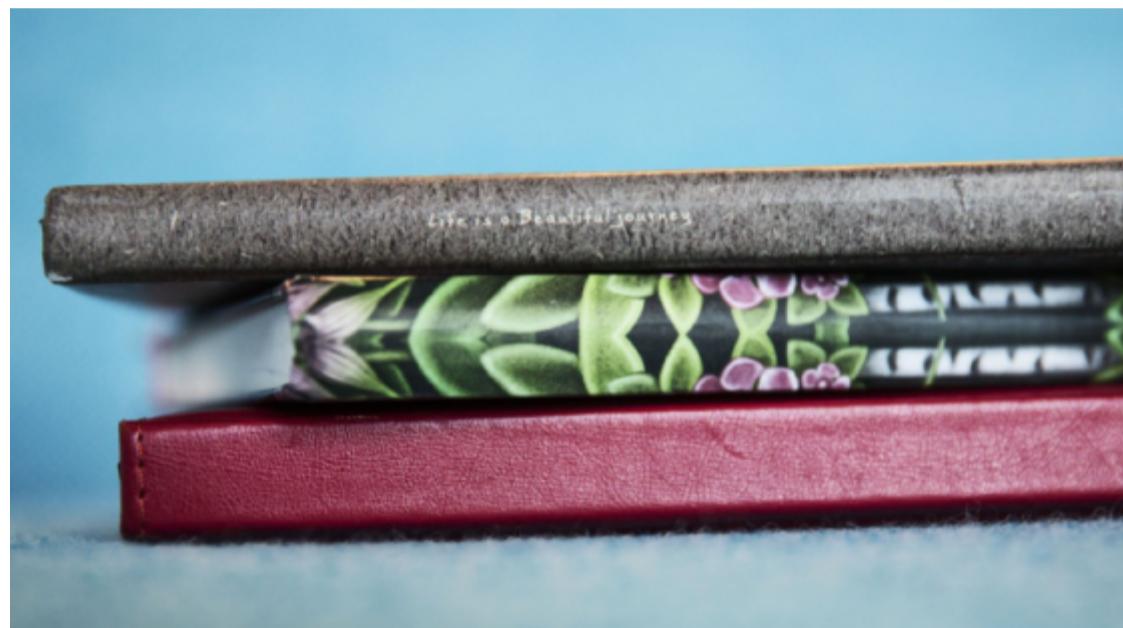
Det är som sagt inte första gången. Jag har trott att svartsjukan inte påverkat mig så mycket, men nu förstår jag att jag delvis anpassat mitt beteende för att inte väcka hans oro och misstänksamhet. Jag vet inte hur jag ska hantera det här. Ett sätt skulle förstås vara att inte stanna kvar i äktenskapet, men jag vet att han inte vill vara så här och han är en varm och kärleksfull person.

Till slut har han nu förstått att han behöver terapi och har påbörjat en sådan. Men terapi kan ju ta tid tänker jag, så vad gör jag under tiden?

/Anonym

Svar

Det är otroligt dränerande att förhålla sig till en svartsjuk partner som återkommande misstänklig gör ens beteende, kommer med orättvisa anklagelser och ständigt

Mänen tyckte sig ha hittat stöd för sin teori i Karins dagbok. Foto: Emma-Sofia Olsson

behöver lugnande bekräftelser. Det är förstås helt normalt att känna sig lite svartsjuk då och då, men det låter som om din mans svartsjuka nu har ökat i styrka i och med din nya kollega. Detta har inte bara lett till fler och mer intensiva anklagelser utan också att han har passerat gränser som att läsa din dagbok, något som givetvis är helt oacceptabelt.

Jag förstår att du blir arg, inte bara över det som hänt det senaste året även över den nyvunna insikten att du har anpassat ditt beteende och begränsat dig för att inte väcka hans oro.

”

Han kan inte rå för vad han känner, men har ett ansvar för hur han agerar.

Det är bra att han har börjat i terapi, det innebär förhoppningsvis att han har insett att det är han som har problem och måste ändra sig.

Du frågar vad du ska göra. Jag

tänker att det är bra att du är ärlig med honom om hur negativt hans svartsjuka påverkar dig. Att hans beteende har gjort att du har övervägt att lämna relationen, för att hans kontrollbehov har haft så stor inverkan på ditt liv, men att du älskar honom och vill att det ska fungera.

Han kan inte rå för vad han känner, men han har ett ansvar för hur han agerar på sin känsla. Han måste ta hand om sin svartsjuka utan att spionera, anklaga och på andra vis agera ut sin oro på dig, vilket han förhoppningsvis kan få strategier för i terapin.

Det betyder inte att han inte kan nämna sina känslor för dig, om han berättar om sin osäkerhet och oro, och till exempel säger "Jag blev orolig när du kom hem lite senare igår, och tänkte att 'nu är hon säkert med honom'. Jag vet att jag egentligen inte har någon anledning att vara orolig, men jag känner så ändå." Om han fortsätter komma med örättfärdiga anklagelser kan du säga att du inte vill prata med honom förrän han har lugnat sig.

Undvik att ljuga, även om du tänker att sanningen skulle kunna göra honom upprörd. Då visar du att han kan lita på dig.

”

Du skulle kunna låta din man träffa dina jobbar-kompisar. Trollen spricker ofta i solen.

Det är bra att du har blivit uppmärksam på hur du har anpassat ditt beteende för att inte väcka hans oro, för då kan du lättare gå emot den impulsen. I en relation anpassar man sig förstås alltid. Men det är en sak att låta bli att gå på till exempel en afterwork för att man är rädd för hur ens partner ska reagera och en annan sak att hjälpa sin partner att hantera svartsjukan genom att höra av sig under kvällen och säga: "Jag har trevligt, hoppas du också har en bra kväll. Vi ses om ett par timmar, det blir mysigt!" Om han skulle vara hjälpt av något sådant, skulle du då vara okej med att ge honom den bekräftelsen?

En sak som kan vara bra för din man att fundera över och för dig att känna till är eventuella bakom-

liggande orsaker till svartsjukan. Det kan vara händelser i barndomen, tidigare relationer eller om det faktiskt finns tillfällen i er historia då han har haft skäl att vara svartsjuk.

Svartsjuka uppstår ju när man upplever ett reellt eller inbillat hot (från en tredje part) mot en relation som man värderar högt. I svartsjukan kan flera aspekter ingå, exempelvis rädsla, kontrollbehov, sorg, ilska, förödmjukelse. Det kan även vara bra för din man att analysera var tonvikten ligger för just honom.

Finnas även aspekter som rör åldersskillnaden mellan er som påverkar? Har han gått i pension medan du fortfarande jobbar? Känner han sig numera mindre energisk/kraftfull/manlig? Gör du massa roliga saker på jobbet, samtidigt som du och han har sluttat göra roliga saker ihop?

Om man förstår lite mer om inre och yttre triggerpunkter kan man lättare hitta både förståelse och lösningar. Som till exempel att ni planerar in roliga saker till sammans, att han träffar vänner och sysselsätter sig så att han inte sitter och funderar över vad du gör hela dagarna.

Om du vill skulle du även kunna låta din man träffa dina jobbar-kompisar, så att han med egna ögon kan se att det inte är något mellan dig och kollegan. Trollen spricker ofta i solen.

Återigen: det är din man som är ansvarig för att hantera sina känslor, men om ni kan hitta sätt som du kan hjälpa honom på, som känns okej för dig, kan mycket vara vunnet.

Men om han, trots terapi, fortsätter att vara kontrollerande, anklagande och övervakar vad du gör behöver du, trots hans goda sidor, fundera över om relationen har blivit alltför ohälsosam och begränsande för att du ska kunna leva ett gott liv.

Jenny Jägerfeld
Psykolog
psykologen@svd.se

Profil | Jenny Jägerfeld

Jenny Jägerfeld är SvD:s psykolog. Varje vecka svarar hon på frågor eller skriver om aktuella ämnen. Har du en fråga till

Jenny? Mejla psykologen@svd.se. Utvalda frågor besvaras och publiceras. Självklart får du vara anonym.

Skicka in din fråga till SvD:s psykolog

Har du något du grubblar på? Skicka in din fråga till psykologen@svd.se.

Beskriv din upplevelse så konkret och

tydligt som möjligt. Försök att hålla berättelsen kort och kärnfull.

Du kan också skicka in din fråga via ett for-

mulär som du hittar i tidigare publicerade artiklar av Jenny Jägerfeld på svd.se.

Ett urval av de inskickade frågorna

besvaras av Jenny Jägerfeld och publiceras på SvD.se och i papperstidningen.

Självklart får du vara anonym.

→ [SvD.se](#)

Läs mer
Fler texter av Jenny Jägerfeld hittar du på webben:
[SvD.se/om/psykologen](#)

Kultur

Kulturchef Lisa Irenius, Bitr kulturchef och nyhetschef Anders Q Björkman, Idé- & samtidsredaktör Elsa Westerstad, Redaktör kulturdebatt Essy Klingberg kulturdebatt@svd.se, Utvecklingsredaktör Madelaine Levy, Kritikredaktör Anna Ångström scen@svd.se, Litteraturredaktör Josefin de Gregorio litteratur@svd.se, Film- och tv-redaktör Elias Björkman film@svd.se, Musikredaktör Knut Brunnberg musik@svd.se, Konstredaktör Clemens Poellinger konst@svd.se

Eva-Stina Byggmästar (född 1967) är en flerfaldigt prisbelönt poet, uppvuxen och bosatt i Finland. Hennes senaste diktsamling är "Nattmusik för dagsländor". Foto: Alexandra Harald

Kärlek är som kokain i rebellisk dikt

Eva-Stina Byggmästar bjuder på kärleksdikt av det kraftfullare slaget – här blir den älskade nästan helig. Clara Block Hane tycker att det både gott.

Litteratur | Poesi
Vill du kyssa en rebell?
av Eva-Stina Byggmästar
67 s. Wahlström & Widstrand

tjugotal diktsamlingar sedan hon debuterade (och gick ut gymnasiet) 1986. Prisbelönt som få, läst och älskad för sin (oftast men inte alltid) livsbejakande och naturdofrande lyrik, präglad av intensitet, lätthet och egensinnig och hoppfull lekfullhet.

Och ja, vem vill inte det – bli kysst av en rebell alltså? Även om det kanske krävs en motfråga: vad menas med rebell? I vilken mening är rebellen rebellisk? Mot slutet finns en förklaring:

livet kom utan instruktionsbok och jag vill bara säga att jag inte skulle ha följt den i alla fall för jag är rebellen – bara jag skulle göra det följa dig till världens ände och tillbaka igen

Och de raderna skulle jag säga är essensen av Eva-Stina Byggmästars nya diktsamling.

För nog är det en sorts instruktionsbok hon skrivit, en som deklarerar hur livet ska levas och hur man ska älska: rent, högt, och utan taktiskt tillbakahållande eller praktiska invändningar, innerligt och utan rädsla för att vara för mycket. Som om allt var nytt, möjlig (eller troligen) oavsett hur gammalt förhållendet är.

Med olika tempo, humor och längder bildar de 49 dikterna en skir väv, en sorts berättelse. Här finns ett "jag" och ett "du", men aningen olycksbådande mer sällan ett "vi".

Om jaget sägs det redan på första sidan: "Jag har uppnått / mitt livsmål; / marginalen är fullkottrad / med I-love-yous". Etablerad är alltså en sorts tonårsvurm, jag ser den framför mig antecknad med hjärtan istället för prickar över i och j, men hur som står den i bjärt kontrast till hur stort och ståtligt duet kommer att beskrivas:

du är ett helt konserthus, även garderoben med ett kvarglömt blodrött paraply – även parkeringen, den nattsvarta asfalten som mjuknar under glödhet sommarsol

Så en fråga som smyger sig på är: vem kan leva upp till att vara ett helt konserthus, inklusive kvarglömda reseeffekter och parkeringen utanför? Vad betyder den kärleken för duet, så generös men också krävande, kanske till och med kvävande? Nu förutsatt igen

”

Så en fråga som smyger sig på är: vem kan leva upp till att vara ett helt konserthus, inklusive kvarglömda reseeffekter och parkeringen utanför?

att duet är av kött och blod, även när jagets känslor för duet är så överväldigande att de närmar sig kärleken till en gud eller gudinna, som att eros (kärleken till en annan människa) övergått i agape (kärleken till Gud). Som det heter om duet: "med ögonfransar heligare än Mecka, Medina och Jerusalem tillsammans".

För mig blir summan av allt detta en vågad balansgång mellan en naiv tillgivenhet och en kompromisslös äkthet, rent av rebellisk, och det fina och det fantastiska är att Eva-Stina Byggmästar får linan att hålla och dikten att lysa klar.

Kärlek med förhinder har vi så det räcker och Eva-Stina Byggmästars nya diktsamling är vacker och otidseig på ett befrämmande sätt. I dessa tider är den rent behövlig, så jag hoppas att hon håller sitt ord i slutraden: "kärleken är som kokain – du kommer att bli fast, du kommer / att behöva de där kickarna / för att känna att du ännu lever – / jag vill aldrig någonsin återfå vett och sans."

Visst bådar det gott.

Clara Block Hane
litteratur@svd.se

Kommentar | Frihetsrörelsen

Björn Barr: Svinga en yxa mot coronaförtrycket

SVT:s "Rörelsen" skildrar ett gäng killar som äntligen får anledning att bege sig ut på fackeltåg. Coronaförtrycket framstår mest som ett bekvämt alibi.

För någon vecka sedan blev ett klipp på en muskulös yxman viralt. Tiktokanvändaren "last_irish_viking" satte på sig ett par speedos, klättrade upp för en bergvägg och dök ner i en isvak med två yxor i händerna, i vad som såg ut att vara en hommage till karaktären Kratos från tv-spelet "God of war".

Det var den där sortens klipp som i ett slag tvingade betrakten att ta ställning.

På ena sidan, de som ondgjorde sig över vilken tramsig och hemsk uppvisning i toxisk maskulinitet det var.

På den andra – en inte oansenlig grupp vill jag påstå – som blev tjuasade av denna testosteronstina urladdning. Kanske till och med lite... eggade?

Efter att ha sett SVT:s dokumentär "Rörelsen" tar jag mig friheten att placera merparten av de medverkande i den senare kategorin.

Etnologen Kalle Ströms mycket sevärda svit om Frihetsrörelsens framväxt under coronapandemin rymler en uppsjö av ämnen att sätta tänderna i: den oheliga alliansen mellan hippies och högerextrema – något som även SvD skrev om för ett tag sedan, hur snabbt och kraftfullt konspirationsteorier fortplantar sig och hur effektivt

man dödar en konversation genom att hänvisa till kvantmekanik och "energor".

Men för mig är det främst något annat som stannar kvar. Det är nästan som att det påstådda coronaförtrycket mest är en ursäkt för killar att samlas och lajva förhistorisk motståndsrörelse.

Som Andreas, den luftjuckande mannen i lila byxor, konstaterar medan han utför någon sorts tantrisk barfotadans: "Vi mår måste ut i naturen och göra såda-

”

Jag säger, ta det som en karl. Lyssna på din inre urkraft och bara kör.

na här grejer. Vi har förlorat det i dag och det är därför vi blir helt fucked."

Eller som i nyckelscenen där Filip Sjöström, den ena halvan av Frihetsrörelsens ledarduo, beskriver sin och partnern Max Winter Fränklunds relation. Han ser sig själv som Tolkiens Aragorn, "kungarketypen som ska leda arméerna". Max målar han upp som trollkarlen Gandalf. Att de sedan visar sig vara mer lika Sméagol och Déagol i sin kamp om makten över Frihetsrörelsen är en bisak – det intressanta är myllan ur vilken de plockar sina referenser.

Samma fantasy-späckade tonångar går igen hos nästan alla moderna mansinfluencers. Andrew Tate viftar med en stor brevpöppnare och pratar om att alla män borde äga ett svärd. Meme-filosofen bakom pseudonymen Bronze age pervert drömmen i sin bässtäljare "Bronze age mindset" om att frigöra sig från järnålderns bojor och skapa ett "broderskap av vildmän som ska renna jorden".

Berättelsen bygger alltid på samma grundpremisser. Något i den manliga naturen – låt det vara råstyrka, virilitet eller dådkraft – sägs ha gått förlorat. Kvar återstår bara en feminiserad och perverterad värld, en värld som väntar på att erövras av en ny generation av hjältar.

Så långt är jag helt med på noterna.

Jag vet något själv om hur lätt man förförs av myter om järn och blod. Man har väl för sjutton spelat "Drakar och demoner"!

Som femtonåring lärde jag mig runalfabetet – den yngre futharken, som alla äcta vikingaskallar där ute säger. Det var nu inte främst en produkt av götiskt svärmeri, utan jag tyckte att det var ett elegant verktyg för att brevväxla med min dåvarande förälskelse.

Tyvärr, visade det sig, uppåbade hon inte riktigt samma entusiasm.

Men till skillnad från männen i "Rörelsen" tog jag inte det som intäkt för att starta en kårverksamhet där man sitter i timmar och *pratar* om allt som har gått förlorat.

Det finns förvisso högst reella utmaningar för den manliga halvan av befolkningen – självmordsfrekvensen, utbildningsgapet, ensamheten – men personlig utveckling och hobbies kvalar inte ens in på listan.

Vill du få kombinera styrkelyft med frigörande dans? Både kunna delta i kakaoiceremonier och svinga en yxa ibland?

Jag säger, ta det som en karl. Lyssna på din inre urkraft och bara kör. Ingen kommer att stoppa dig.

Björn Barr är fördjupningsredaktör på SvD Kultur. Läs fler texter av honom på SvD.se/av/bjorn-barr

Frihetsrörelsen anordnar en ritual där förlorad polaritet ska återtas.
Foto: Mattias Flink/SVT

Gunvor Pontén blev 94 år. Foto: Anders Wiklund/TT

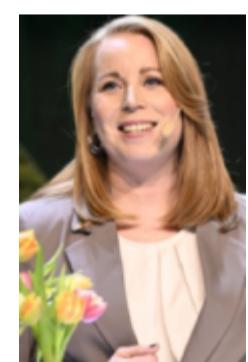
Gunvor Pontén har avlidit

Skådespelaren Gunvor Pontén har avlidit vid 94 års ålder, bekräftar familjen för Aftonbladet. Hon avled efter en kort tids sjukdom på sjukhus.

Gunvor Pontén – kusin till modeskaparen Gunilla Pontén – hade en omfattande skådespelarkarriär, från 1940-talet och framåt, med en lång rad roller på scen, film och i tv. Bland annat är hon känd för rollen som Fru Blomgren i den andra filmen om Lotta på Bråkmakargatan, "Lotta flyttar hemifrån", från 1993. Hon har exempelvis också synts i "Göta kanal" och "Drömkåken". På senare år har hon gjort röster i "Vaiana" och "Toy story 4". TT

”

Nu känner jag mig redo att berätta om det som legat bakom rubrikerna, under ytan.

Annie Lööf var parti- ledare för Centerpar- tiet i tolv år. Foto: Johan Nilsson/TT

"Ödeläggaren" blir teater

Nu blir den uppmärksammade boken "Ödeläggaren" teater med Maria Kulle i huvudrollen. Boken är skriven av Christina Herrström och är en självupplevd berättelse om hur Christina en dag låter en ytligt bekant man och hans son flytta in hos henne. Tre år senare har hon kasatts ut i fattigdom och tvingas lämna sin bostad.

"Detta är en skildring av hur en människas livsutrymme begränsas, hur hennes innersta barrikaderas och hur hon till slut saknar verktyg att ta sig ur situationen", säger Maria Kulle i ett pressmeddelande.

Föreställningen har premiär i Årsta i Stockholm den 24 februari. TT

"Tunna blå linjen" kan få en tredje säsong

SVT:s succéserie "Tunna blå linjen" ser ut att få en fortsättning. Oscar Töringe, som spelar polisen Magnus i serien, säger till Aftonbladet att en tredje säsong är på gång:

– Det mesta talar för att vi ska göra en säsong tre, som en avslutande säsong. Och planen är väl att det ska sättas igång om ett år. Det blir kul, säger han till tidningen.

"Tunna blå linjen" skildrar vardagen och yrkeslivet för poliser i Malmö och har hyllats av både kritiker och tittare. Den första säsongen hade premiär 2021 och den andra i höstas.

TT

Sandsäckar framför Nationalteatern för opera och balett i Odessa. Foto: Petros Giannakouris/AP

Kulturdebatt | Vår fysiska historia

Sveriges museer: Låt kulturarvet vara en del av totalförsvaret

All erfarenhet visar att krig för med sig angrepp på kulturarvet. Ändå faller inte detta område under de myndigheter som har ansvar för svensk beredskap. ”Oansvarigt”, skriver representanter för Sveriges museer och presenterar insatser de anser nödvändiga.

Årsdagen för den ryska invasionen den 24 februari närmar sig och rädsan för en ny rysk offensiv ökar åter för ukrainare. I grund och botten har det varit ett år då medborgarna i Ukraina tvingats släss för att försvara sitt existensberättigande och sin kulturella identitet, vilket man gjort på ett storartat vis. Vikten av en levande kultur och att kämpa för ett starkt och intakt kulturarv i Ukraina har visat sig viktigare än någonsin.

Sveriges museer har under året som gått stått i regelbunden kontakt med företrädere för musei- och kulturssektorn i Ukraina. Vid vissa digitala möten har elen gått och kommit tillbaka under pågående attacker, men oförtröttligt har de dykt upp i rutan igen och fört vidare diskussionen om hur vi tillsammans värnar kulturarvet i krigstid och hur vi snarast kan bidra till att bygga upp landets kulturella infrastruktur igen.

Ytterligare en central angelägenhet vi bör ta i tu med i Sverige utöver att vara solidariska med Ukraina är att ta hand bättre om vårt eget kulturella arv. Utöver de

pågående diskussionerna om Nato-medlemskapets vara eller icke-vara är det minst lika viktigt att vi tar ansvar för vårt gemensamma minne och vår kulturella identitet.

Krig i Sverige kommer att föra med sig angrepp på vårt kulturarv. Byggnader, monument och föremål som vi håller kära, som är viktiga för vår historia och vår identitet kommer att bli måltavlor. När raketerna är på väg att slå ner är det för sent att försöka rädda vår historia och vårt kulturarv. Det är bara i dag vi kan agera för att imorgon vara förberedda om det värsta skulle hända.

I nutida väpnade konflikter är kulturarvet en prioriterad måltavla för angriparen. En av symbolerna för 1990-talets Balkankrig är den sönderbombade Gamla bron i Mostar. I Afghanistan fokuserade talibanstyret på att utplåna spår av andra religioner, de nu söndersprängda Buddhasatyerna som höggs ut i klippväggen i Bamiyandalen på 500-talet efter Kristus är exempel på det. I Syrien la IS resurser på att utplåna världsarvet Palmyra med tempel

som minde om tiden före islam. Från Ukraina rapporterar FN att över 200 kulturarv förstörts. Vi måste förstå att i nutida konflikter är kulturarvet prioriterade måltavlor för medvetna och strategiska angrepp.

”

Om en befolkning inte har något att försvara så sjunker försvarsviljan.

För angriparen är detta rationellt och logiskt; om en befolkning inte har något att försvara så sjunker försvarsviljan. Men angriparen kommer också vilja skriva om vår historia och skapa osäkerhet kring tillhörighet och identitet och utan vår fysiska historia, utan arkivmaterial och museimagasinens föremål är vi lättare att påverka och manipulera.

I Sverige samlar sig museerna nu i arbetet med att göra oss

beredda och vi gör framsteg med undanförelseplaner, säkerhetsplaner och krigsplacerad personal. Men utmaningen är så stor att vi måste få hela samhällets hjälp och där är vi tyvärr inte nu.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) pekar i sin publikation ”Civilt försvar mot 2030 – ett totalförsvare i balans” på att kulturarvsområdet inte ingår i någon utpekad beredskapssektor och att vi inte tas upp i civilförsvarssammanhang. Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) konstaterar i publikationen ”Skydd av kulturarv vid krig och krigsfara” att totalförsvaret och MSB inte inkluderar kulturarvet i ”Samhällsviktig verksamhet”. Detta sammantaget gör att kulturarvssektorn, som redan nu är dokumenterat kraftigt underfinansierad och underbemannad, på egen hand förväntas få fram resurser för att planera för hur kulturarvet ska skyddas i en krigssituation. Det kan inte beskrivas som annat än oansvarigt från politikerhåll.

När människor får frågan om vad de skulle ta med sig om deras hem brinner svarar de ofta fotoalbumet. På samma sätt som fotoalbumet rymmer en familjs eller en enskild persons minnen och berättelser om vem man är, så är kulturarvet samhällets eller nationens kollek-

tiva minne med historier och berättelser som definierar vilka vi är och var vi kommer ifrån.

Om vi som enskilda personer förstår att minnesbanken, fotoalbumet, måste prioriteras vid en räddningsinsats så måste politiker och myndigheter förstå att det kollektiva minnet, kulturarvet, måste prioriteras när det kommer till samhällets beredskap.

Museerna och kulturarvet behöver nu samhällets hjälp. Vi ser följande insatser som nödvändiga:

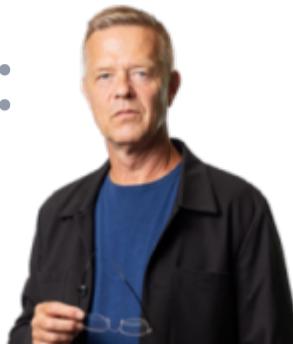
- Låt kulturarvet ta plats i civilförsvarssammanhang.
- Låt kulturarvet vara en del av totalförsvaret.
- Formulera en tydlig ansvarsfördelning som inkluderar kulturarvet i beredskapsplaneringen.
- Inför ett kulturskyddsråd, såsom MSB föreslår, och låt det ledas av Riksantikvarieämbetet.
- Skjut till medel för en digitalisering av kulturarvet, det skapar planerbarhet vid krisåtgärder och om det värsta skulle häcka finns åtminstone digitala arkiv kvar.
- Tillför medel för byggande av museimagasin, dit de mest värdefulla föremålen kan evakueras
- Låt MSB inkludera kulturarvet i ”Samhällsviktig verksamhet”, där skydd av grundläggande värden är en nyckelformulering. Kulturarvet är inte bara ett grundläggande värde, det är ett omistligt, men nu hotat värde.

Gunnar Ardelius
Generalsekreterare Sveriges museer

Niklas Cserhalmi
Museidirektör Arbetets museum och ordförande Sveriges museer

Kommentar | King Crimson-dokumentären

Anders Q Björkman: Det här är rockens svar på "The Office"

En dokumentär ger svar på frågan varför King Crimson ständigt återuppstår i nya varianter: för att Robert Fripp vill det. Han må vara ett gitarrgeni – men kanske också en enväldshärskare.

Kungen är död – längre leve kungen! Det gamla utropet passar sällsynt bra till bandet King Crimson. Sedan starten 1969 har den avantgardistiska orkestern gång på gång somnat in – för att efter en tid få nytt liv, med nya medlemmar. Fast alltid med Robert Fripp vid rodret på den fascinerande resan från symfonirock till fusionjazz, från elektroniska experiment till industrirock. Ständigt ackompanjerat av Fripps egensinniga gitarrspel.

I dokumentärfilmen "In the court of the Crimson King: King Crimson at 50" – som ett år efter premiären på den amerikanska festivalen South by southwest nu har nått några få svenska biodukar – får vi en förklaring till varför bandet ständigt ömsar skinn: de medlemmar som inte själva hoppar av får sparken av Fripp. Denne briljante gitarrrekviklist är nämligen inte bara medlem i bandet, utan också dess chef. Somliga skulle kanske säga enväldshärskare.

Filmaren Toby Amies låter bandmedlemmar passera revy, och alla talar med stor respekt, men också med viss båvan om Fripp. Gitarristen Trey Gunn, som var med i en 90-talsupplaga av bandet, liknar erfarenheten vid att ha en infektion i kroppen. Adrian Belew, gitarrist och sångare i 1981 års uppsättning, berättar att han verkligen saknar sam-

arbetet med Fripp, men att han också tappade håret på grund av det. Jakko Jakszyk, gitarrist och sångare på sistone, tar till svart humor om risken att falla i onåd: "Man är oersättlig. Precis som nästa kille."

Och på tal om humor: filmen utstrålar en mycket torr, brittisk sådan. Tidningen The Guardian har beskrivit filmen som en arbetsplatskomedi – "som ett avsnitt av 'The Office', fast med jättestora trumset".

Robert Fripp själv, oklanderligt klädd i kostym med väst och slips, tycks medveten om att han uppfattas som besvärlig, men förstår

Som ett avsnitt av
"The Office", fast
med jättestora
trumset.

inte varför det skulle behöva påverka arbetsmoralen och lusten att musicera. Han hänvisar till J G Bennett, författare till böcker om psykologi och andlighet, och ett citat av honom som Fripp tycks ha gjort till sitt motto (och som alla som har hört soloplattan "Exposure" känner igen): "Om du vet med dig att du har en otrevlig läggning och ogillar människor, så är det ändå inget hinder för att arbeta."

Och arbetsmoralen är det inget fel på: disciplinerat över Robert Fripp på gitarren fyra timmar om dagen – även under långa turnéer jorden runt. Under en period fun-

derade han på att ändra bandnamnet till just Discipline.

När Fripp har spelat med David Bowie och Brian Eno har han fått fria händer, men King Crimsons musiker håller han i tukt och förmaning. I dokumentären får han frågan hur det känns när de andra bandmedlemmarna inte har gjort sitt bästa – när de gör honom besviken. "Det känns som om min mor har dött", svarar han efter viss betänketid.

Också som publik behandlas man strängt. Jag har sett bandet flera gånger och vid inget av dessa tillfällen tycktes Robert Fripp ens märka oss i publiken, än mindre säga något till oss, utan satte sig på sin stol med blicken sänkt mot sin gitarr och alla pedaler och attiraljer som omgav honom. En stor skylt på scenen förklarade ampert att man kunde kastas ut om man försökte ta kort.

Men – apropå debatten om redigeringen av Roald Dahls böcker – man bör ju kunna skilja på verk och person. (Och för övrigt är väl den excentriska elakheten en del av lockelsen med såväl Dahl som Fripp?) Hur som helst: om Fripp & co kommer tillbaka till Stockholm så sitter jag nog där igen. Få musikupplevelser kan mäta sig med en King Crimson-konsert.

Anders Q Björkman är biträdande kulturchef på Svd. Läs fler av hans texter:
Svd.se/av/anders.q.bjorkman

"In the court of the Crimson King: King Crimson at 50" visas vid fyra tillfällen i mars på Klarabiograren i Kulturhuset i Stockholm.

Robert Fripp uppträdd i somras – med en oväntad mohawk-frisyr – på den brittiska festivalen Fairport's Cropredy Convention.
Foto: Alamy

Sten Ljunggren och Fredrik Meyer. Foto: Matilda Rahm

Ljunggren suverän i verbal maktkamp

Scen | Teater

Korten på bordet av Per Naroskin
Regi: Sissela Kyle
Medv: Sten Ljunggren, Fredrik Meyer
Scenografi, kostym: Julia Herskovits. Ljus: Robert Larein. Ljud: Olle Axén. Mask: Anna Jensen Arktoft
Soppteatern Kulturhuset
Stadsteatern

obehagliga frågor och direkta oförskämdheter. Metaforiskt blind, för sig själv – och för sin hustrus känsla av otillräcklighet. Han gör rollen onåbar, inkapslad i irlska. Han påminner om en Beckettfigur, en isstod av känslolika.

Han driver spelet intrikat, genom att förminska terapeuten – denna spelomgång är han gestaltad av Fredrik Meyer. Pjäsen visar hur man förnederar en annan, mannen påstår att han trott psykologen likna en mus, haft nasal röst och han blir inte nöjd förrän han fått fingra på dennes ansiktsdrag.

Denna makttövning är en fasad, bakom angreppen existerar en skuld. Pjäsen handlar om att också två mänskor som levt sina liv samman ändå inte känner varandra. De har skapat maktkamper för att finna ventiler för sin skörhets, sin låga självkänsla. Det är en intressant pjäs om ansvar och självkändedom, och fram för allt om omedvetna motiv för vissa handlingar.

Scenen hos terapeuten är en uppvisning av en stor aktör. Sten Ljunggren sitter där och gestaltar med små, men starka uttryck av överlägsenhet, ett slags subtilt verbalt våld, medan undertexten – en rädska för sin egen del, mer än skuld – blir alltmer tydlig. Det är stor teater, utförd med exakta medel.

"Korten på bordet" blir i Sissela Kyles regi en obehaglig gestaltning av en man som levde sitt liv utan att någonsin ha förstått sin hustru, en text om undanmanövrar, missförstånd och verklig självlig "blindhet". Samtidigt är iscensättningen en uppvisning av hur Sten Ljunggren förmedlar den sceniska kunskap han erövrat och förvaltat under ett helt liv.

Lars Ring
scen@svd.se

”Det är hemskt att få medhåll i allt”

D H Lawrence kan ha varit världshistoriens minst konflikträdda person, även med litterära mått mätt. En ny biografi skapar en levande gestalt som lyckas krångla sig ur den alltmer ensidiga berömmelses tvångströja som eftervärlden velat trä över ”författaren till ’Lady Chatterleys älskare’”.

Det är inte så ofta någon kommer på ett nytt sätt att skriva biografi. Den brittiska litteraturkritikern Frances Wilson, som tidigare skrivit biografier om bland andra opieären Thomas De Quincey och Wordsworths syster Dorothy, lyckas med det i sin senaste bok ”Burning man: The ascent of D H Lawrence” (Bloomsbury Circus). Hennes levnadsskildring utgår inte alls från kronologin. Långa perioder i Lawrences liv snabbspolas, viktiga episoder nämns i förbifarten: biografin börjar först 1915, när dess föremål redan hunnit bli 30 år gammal, till mitten av sin levnads vandring hunnen.

Den som tror sig höra ett eko av Dante är på rätt spår, för Wilson låter ”Den gudomliga komedin” utgöra mallen för sin bok. Hennes Lawrence börjar sin vandring samtidigt som Dante Alighieri börjar sin. Förlagan är inte gripen ur luften: den extremt beläste Lawrence hade några ständiga följeslagare, författarskap han befann sig i ständig dialog med. Det rörde sig genomgående om författare med allm-fattande, i vissa fall kosmiska, anspråk som Whitman, Melville, Shelley och Blake (Tolstoj tog han varje chans att kritisera, som om han värjde sig för den uppenbara likheten, kampen mellan sensualism och moralism, mellan lomhört predikande och öppna sinnen mot världens mångfald). Till den gruppen hörde definitivt Dante.

Eftersom ”Burning man” är skriven med ”Den gudomliga komedin” som förlaga är den organiserad efter rumsliga principer. Den överordnade principen är den vertikala. Frances Wilson fick idén att lägga in ett vertikalt perspektiv på Lawrences många tillfälliga bostäder, och fann att de i relief tecknade en uppåtgående spiral, varje ny upphållsort ligger högre än föregående i en kontinuerlig rörelse från gruvortens underjordiska inferno upp mot det pardisiska bergslandskapet i Taos, New Mexico, 2 000 meter över havet (sydfranska Vence där Lawrence drog sin sista suck den 2 mars 1930 ligger bara 1 033 meter över havet, men hans kvarlevor stannade inte där – mer om det senare). Wilson menar på fullt allvar att detta inte var någon slump, att han trots sina lungproblem medvetet sökte sig högre och högre, vilket hon anser beror på att han hade Dante som sin Vergilius och bokstavligen levde vertikalt, i riktning mot himlen.

Det är ett spännande perspektiv, eftersom Lawrence livet igenom ägnade sig åt en jakobsbrottning utan tydlig segrare. Han blev lika fascinerad som generad av de kollektiva uttryck för gudstro han mötte – från barndomens frikyrkopsalmer i gruvdistriktet över alpernas snidade Kristusstänger till de bisarra korsfästningarna hos botgörarsektens kombination av katolska och magiska ritualer som han fick beväntna i New Mexico – han är oförmögen att underordna sig någon kyrklig auktoritet men allt han skriver kretsar kring skapelsens helgd, Kristusgestalten, offerdöd, uppståndelse och evigt liv: vad betyder det, hur kan det förstås, hur kan det levas? Se så vackert han formulerar sin tro när han får göra det i förbifarten, medan han talar om något helt annat, citatet kommer från essän ”Moral och romanen”:

”Om vi tänker på saken, inser vi att våra liv består i att åstadkomma ett rent förhållande mellan oss själva och det levande universum som omger oss. På så vis frälser jag min själ genom att upprätta ett rent förhållande mellan mig och en annan människa, mig och andra människor, mig och en nation, mig och ett mänskosläkte, mig och djuren, mig och träden eller blommorna, mig och jorden, mig och himlen och solen och stjärnorna, mig och månen; en oändlighet av små och stora rena förhållanden, som stjärnorna på himlen ...”

D H Lawrence (1885–1930) var aldrig så djupt religiös som när han ansträngde sig att häda. Foto: Alamy

Dock är Lawrence aldrig så djupt religiös som när han anstränger sig att häda, till exempel i ”Mannen som dog”, den lilla berättelsen om den återuppväntne Jesus fortsatta liv.

Men vertikalen är inte den enda riktningen som Frances Wilson kartlägger i sin biografi, hon ser även en rörelse inifrån och ut. Lawrence kunde bara bli arg inomhus. Han var något så ovanligt som en gruvbetarson med klaustrofobi och betraktade sig själv som kluven i två helt olika individer – en fri och generös människa utomhus, en väldsam och hatisk inomhus. I det lawrenceska hushållet flög tallrikarna och invektiven genom luften, men så fort han kom ut släppte aggressiviteten och den lyhördas, mottagliga sidan kom fram: under fri himmel var Lawrence kreativ och tolerant.

Helt lugn var han bara i rörelse, på resa. Då kunde han skriva överallt. På tågstationen, i kön till biljettklockan, sittande på en koffert: fullständigt oberörd av omgivningen så fort han visste att han själv var på väg. (En förmåga som gör Lawrence till en av de stora reseskildrarna: han kan tillåta sig själv att vara hundra procent närvarande överallt eftersom han vet att han är någon annanstans redan i morgon.)

Har Wilson rätt? Det spelar faktiskt mindre roll, och det har vi Lawrences egna ord på. Så här säger han i sitt eget kritiska mästerverk ”Studier i klassisk amerikansk litteratur”: ”Två rent motsatta tendenser, konstnärens och historiens. Tro aldrig på konstnären. Tro på historien. En kritikers egentliga uppgift är att rädda historien undan den konstnär som skapade den.” Och detta gör Wilson i allra högsta grad, hon räddar den fantastiska historien om D H Lawrence undan honom själv, hon skapar en levande gestalt som utan vidare lyckas krångla sig ur den alltmer ensidiga berömmelses tvångströja som eftervärlden velat trä över hans magra kroppshydda: i den här biografin slipper han i stort sett vara författaren till ”Lady Chatterleys älskare”, vilket han alltmer reducerats till åtminstone hos oss: trots att den svenska litteraturen skulle se mycket annorlunda ut utan romaner som ”Söner och älskare”, ”Regnbågen” och ”Kvinnor som älska” nämnas Lawrence på senare tid nästan uteslutande som rättsfall.

Lawrence hävdade själv att frågan om rätt och fel, sant och falskt, var av underordnad betydelse. Han avskydde det mesta i Thomas Manns ”Döden i Venedig”, delvis för att

Gustav von Aschenbachs sömngångaraktiga dragning mot undergången inte var så olik hans egen – han levde i ett permanent tillstånd av förnekelse beträffande den egna hälsan – men det hindrade honom inte från att försvara den: ”eftersom varje genuint porträtt är värdefullt har boken sin plats”.

Mann är en tydlig idéförfattare, vilket han också har svårt att fördra. För Lawrence står idé mot erfarenhet, och erfarenhet är alltid bättre: nya idéer är i praktiken inte så provocerande, de kan bemötas på en abstrakt nivå, medan nya erfarenheter – som den amerikanska kontinenten i så rikt mått tillhandahålls, visade han i ”Studier i klassisk amerikansk litteratur” – utmanar på djupet och därför helst undviks av de flesta.

De flesta – men inte Lawrence. Han söker upp det främmande i allt, aldrig likheten, och det är däri hans storhet ligger: hans genuina intresse för det annorlunda och främmande genomsyrar hans essäer, reseskildringar och hans poesi. Lawrences djurdikter tillhör 1900-talspoesins mästerverk just för att de är så långt från Aisopos eller La Fontaines fabeldjur som tänkas kan, de är inga fyrbenta mänskliga egenskaper utan väsensskilda varelser som är obegripliga och ibland direkt stötande i sin annorlundahet.

Lawrences daggfriska blick tvättar bort varje kliché. Till exempel kolibrin, denna sönderälskade fågel (tänk bara på Disneys sjungande kolibrier) identifierar han som ett urtidsmonster, ”ett sannskyldigt litet råskinn”, ett ”lejon som inte är större än en bläckfläck!” – skönsångaren blir i hans ögon en blodtörstig dinosaurie som bara råkat krympa under årmiljonernas gång: tack och lov att vi ser honom genom fel ända av tidens teleskop, annars vore han gigantisk! Beträffande kalkonen undrar han om den kanske inte är färdigutvecklad än, och där traditionen vill se en löjlig figur möter han ett uttryck för rå, otämd amerikansk vilda och urkraft. Så håller han på, djurart efter djurart. Hans beredskap att överrumplas av sina egen iakttagelser är hans främsta tillgång, det som gör honom till en av förra seklets mest betydande författare: inget är på förhand givet.

Konsensus var inget för honom. Lawrence framstår som världshistoriens minst konflikträdda person, även med litterära mått mätt. Han gör inte heller något för att försöka dölja det, utan framhåller rentav sin egen grälsjuka som något förebildligt: ”Det är hemskt att få medhåll i allt”, påstår han: ”Allt man säger och menar turneras till ingenting.”

Hur kan det vara något att stå efter? För att grälet är på riktigt, en form av kontakt som inte kan skrivas på artighegens konto, och livet var liksom konsten i första hand en kontaktspel. Historien om hans liv blir därför historien om känslor som flammar upp lika hastigt som de kyls ner, om brutna löften och svikna förväntningar. Han teoretisar viligt kring denna sin syn på mänskliga relationer och säger sig varken tro på vänskap eller kärlek, utan något slags tystlåten manlig samvaro av den typ som förekommer mellan pälsjägarna i James Fenimore Coopers indianböcker. Han får som han vill, demonstrerar Frances Wilson. Marcel Proust, som i sin roman dissekterar vänskapens väsen minst lika obarmhärtigt och fränkänner den varje form av verklighetsförankring, är ända till slutet omgiven av trogna, oroliga och gränslöst tjänstvilliga vänner: Lawrence såg för egen del till att livet och dikten i detta avseende gick i takt.

Frances Wilson avslöjar att hon fick idén till ”Burning man” när hon fick höra anekdoten om Lawrences kvarlevor. Hans änka skickade sin älskare över havet efter makens aska för att placera den i en för ändamålet byggd helgedom 2 500 meter över havet. Enligt en version tappades askan på vägen och ersattes med tobaksaska, enligt en annan blandades den i cementet och enligt en tredje åt änkan upp den i en ritual. Titeln ska alltså i viss mån förstås bokstavligen.

Kristoffer Leandoer

Författare och kritiker i SvD, aktuell med boken ”Den oavslutade litteraturen. En essä om allt som inte blev klart” (Natur & Kultur)
understrecket@svd.se

Karu Wallin och Stina Gunnarsson i "Ego". Foto: Anna Drvnik

Ego. Värmande scener om rädsan att inte räcka till

Scen | Barn- och ungdomsteater

Ego

Regi: idé, scenografi: Linn Bergstam
Medv: Stina Gunnarsson, Karu Wallin
Musik: Torbjörn Svedberg.
Mask, kostym: Agnes Kenttä.
Ljus, teknik: Kundali Löfstrand
Pantomimteatern

Känslor pyser över när frustrationen tar makten över det inre rummet. "Ego" handlar om de sociala roller vi tar på oss. Med humor och värme berättas om barnens eller allas vår rädsan för att inte räcka till.

Självbilden är inte alltid att leka med. Det är ändå lekfullt när Pantomimteatern och regidebuterande Linn Bergstam bjuter in publiken (från 9 år) till det innersta rummet, till eget. Här bråkar rädsor och funderingar om vem man är och vem man vill vara. Egot söker bekräftelse, vill passa in och motsvara inre och yttre förväntningar. Det styr våra

handlingar, men känslan av att inte duga gnager. Frågan om jaget och identiteten är central, inte minst för den unga publiken.

Pantomimteatern har under de senaste åren genom mimbaserad scenkonst i "Pirret" och "Lust" visat den unga publiken hur lustfyllt längtan och svettiga pinsamheter kan kännas. Även i "Ego", ett montage av korta scener, uttrycks känslor genom fysisk gestaltning.

Mimskådespelarna Stina Gunnarsson och Karu Wallin, i beige-ryschiga kroppsnära dräkter, testar attityder och prövar förhållningssätt. Torbjörn Svedbergs specialkomponerade musik och ljudbilder växlar stämningar knapptrycksnabbt. Musiken som både skaver och smeker och såväl följer som leder skeenden är starkt medskapande, liksom scenografins tegelröda, vikbara solfjädersskärmar, som kan förvandlas till både klocka och tårta.

Idéer och situationer binds samman av en tunn tråd. Publikens egna associationer får fylla i med tankestoff och personliga igenkännanden. Det handlar om de

sociala roller vi tar på oss, som gruppens roligetsminister, ledargestalt eller den blygt osynliga.

I bland kan osäkerheten i hur man bör vara och göra helt ta över. Bara att säga ett enkelt "hej" kan te sig övermältigt. Uppskruvade fasader döljer inre kaos och panik. I discodansen krockar energier under ytan. Känslor pyser över, när frustrationen tar makten över det inre rummet.

Spelet är ordfattigt. Den text som hörs är inspelade röster. Vuxna som talar om abstraktioner, Kants kategoriska imperativ och termodynamik i kontrast mot kroppens konkreta, expressiva uttryck. Barn som berättar om hur egen lever i ständig rädsan för att inte räcka till.

Men i "Ego" räcker det långt med den finurliga humor och värme som Stina Gunnarssons och Karu Wallins välkoordinerade och finkalibrerade samspel utstrålar.

Karin Helander
scen@svd.se

Nöjen Företagsannonsering Annonsdax AB, tel 08-555 00 640, e-post nogen@annonsdax.se

**ASKONSDAGS
MÄSSA**

Sofia Bergström
Sven Milltoft
Erik Lundström, diakon.
Hedvig Eleonora Vokalensemble
Johannes Skoog, dirigent.

22 februari kl 18.00
Hedvig Eleonora kyrka

**De bästa
krogarna**

svd.se/om/krogguiden →

Kungliga Filharmonikerna
**DON JUAN
OCH
HEMLIGHETEN**

Speranza Scappucci dirigent
James Ehnes violin

Edward Elgar Violinkonsert
Paola Prestini Barcarola
Richard Strauss Don Juan

I kväll onsdag kl 19.00
Torsdag 23 februari kl 19.00
Konserten kan även ses på Konserthuset Play

 **KONSERTHUSET
STOCKHOLM**
www.konserthuset.se
08-50 66 77 88

JL Region Stockholm **SEB**

Sportlov på hemmaplan?

Boka ditt biobesök på filmstaden.se

Filmstaden

Bioprogram
onsdag 22 feb-
torsdag 23 feb
(med reservation
för ev ändringar)

Spännande film

Ant-Man and the Wasp: Quantumania	(11 år) Action, Aventyr, Komedie
GRAND LIDINGÖ:	On 18.35 To 18.40
HERON CITY:	On 15.00, 18.00, 19.00, 21.00 To 15.00, 18.00, 19.15, 21.00
KISTA:	14.30, 17.30, 20.30
RÄSUNDA:	On 18.30 To 18.45
SERGEL:	12.10, 15.00, 18.00, 20.50
SICKLA:	15.00, 18.00, 21.00
SÖDER:	14.00, 17.30, 20.40
TÄBY:	14.35, 17.20, 20.10
VÄLLINGBY:	16.15, 19.00
Barnvagnsbio	HERON CITY: On 14.30
HERON CITY:	On 12.40
IMAX®	SCANDINAVIA: 12.00, 15.00, 18.00, 21.00
3D	HERON CITY: 17.15, 20.00
KISTA:	19.00
SERGEL:	13.20, 16.15, 19.10
SICKLA:	20.20
SÖDER:	16.40, 20.00
ISENSE, 3D	SCANDINAVIA: 13.00, 16.00, 19.00
HÖR:	HERON CITY: 15.15, 18.00, 20.45

SCANDINAVIA: 11.30, 14.30,
17.30, 19.00, 20.30

VIP, 18 år

RIGOLETTO: 18.40

Avatar: The Way of Water (11 år) Action, Aventyr, Sci-Fi |

HERON CITY: On 18.30

To 18.15

KISTA: To 19.10

SERGEL: 19.30

SÖDER: 19.40

VÄLLINGBY: On 18.20

To 18.45

3D

HERON CITY: 15.00, 19.00

KISTA: On 15.10, 19.30

To 15.10

SICKLA: 18.45

SÖDER: 14.40, 19.00

TÄBY: 15.25, 19.20

VÄLLINGBY: 17.55

ISENSE, 3D

SCANDINAVIA: 14.30, 18.30

VIP, 3D

HERON CITY: 15.30, 19.30

SERGEL: 17.50, 19.50

SÖDER: To 21.00

VIP, 18 år

RIGOLETTO: 19.30

Boj from Heaven (11 år) **Guldbaggevinnare!** |

Drama, Thriller

SAGA: 13.45, 20.00

SICKLA: To 14.45

VIP, 18 år

RIGOLETTO: 18.00

Cocaine Bear (15 år) **Premiär ONSDAG!** |

Komedie, Skräck

HERON CITY: On 18.15, 20.35

To 15.00, 18.45, 21.00

KISTA: 17.40, 20.10

SCANDINAVIA: 20.45

SERGEL: 13.30, 15.50, 18.30,

21.00

SICKLA: 18.15, 20.45

SÖDER: 18.10, 21.00

TÄBY: 17.40, 20.30

VÄLLINGBY: On 18.20

To 18.45

VIP

HERON CITY: 15.15, 18.00,

20.45

SCANDINAVIA: 12.30, 15.15,
17.45, 20.30

VIP

SCANDINAVIA: 21.00

Everything Everywhere All at Once (11 år) Action, Aventyr, Komedie |

HERON CITY: To 14.30, 17.00

SERGEL: 21.10

Grand LIDINGÖ

To 16.10

HERON CITY: 17.15

KISTA: 20.20

RÄSUNDA: On 16.00 To 16.15,

18.30

SERGEL: 14.10, 17.00

SICKLA: On 15.15, 17.45

TÄBY: 16.30

STURE: 16.30, 18.00, 19.30

SÖDER: On 12.30, 15.10,

18.00

SICKLA: 14.30

SÖDER: 13.40, 17.20

VÄLLINGBY: To 15.45

Barnvagnsbio

SÖDER: To 12.40

#Gawwezni (15 år) Komedie |

eng text

KISTA: To 17.10

M3GAN (15 år) Skräck |

HERON CITY: 20.55

VIP, 3D

SCANDINAVIA: 18.45

SERGEL: 17.50, 19.50

SÖDER: To 21.00

Operation Fortune: Ruse de Guerre (15 år) Action, Komedie, Thriller |

HERON CITY: To 19.35

Triangle of Sadness (15 år) Komedie, Drama |

SCANDINAVIA: 18.30, 20.45

SERGEL: 14.50, 18.40

TÄBY: 15.00

Magic Mike's Last Dance (Btill) Komedie, Drama |

eng text

HERON CITY: On 18.15, 20.50

To 18.20, 21.00

Pathaan (15 år) Action, Drama |

eng text

KISTA: On 19.10

Plane (15 år) Action, Thriller |

SERGEL: 20.40

TÄBY: On 16.30 To 19.00

Barnvagnsbio

HERON CITY: To 14.30

The Menu (15 år) Komedie, Skräck |

eng text

KISTA: 17.40, 20.10

Winnie the Pooh: Blood and Honey (15 år) Skräck |

HERON CITY: 20.40

SERGEL: 21.20

SÖDER: 20.20

Aja baba, Alfons Åberg Knattebio (Btill) Barn |

eng text

KISTA: On 20.00 To 17.15

Nabil El Gamil (11 år) Komedie |

eng text

KISTA: To 19.50

Asterix & Obelix: I drakens rike (7 år) Äventyr, Komedie, Familj |

eng text

sv tal

HERON CITY: On 14.30, 17.00,

19.30 To 14.30, 16.55, 19.30

Flyg! sa Alfons Åberg Knattebio (Btill) Animerat, Barn, Familj |

eng text

HERON CITY: On 14.30, 17.00,

19.30 To 14.30, 16.55, 19.30

Shehzada (15 år) Komedie, Action |

eng text

KISTA: To 19.50

Wannsee 1942 (20.30) Drama |

eng text

WANNSEE 1942

13.45, 20.30

Biopasset säsong 2 (20.30) Komedie |

eng text

12.30

En liten bokhandel i Paris (7 år) Drama, Romantik |

eng text

14.15, 21.00

Women Talking (15 år) Drama |

eng text

<p

Familj

Bengt W Johansson, 1930–2023

Kardiologen, fd överläkaren Bengt W Johansson, Malmö, har som tidigare meddelats avlidit några veckor före sin 93-årsdag. Närmost sörjande är hustrun Anita samt dottern Birgitta med familj. Därtill igelkottarnas vänner världen runt.

Debatten om vår miljö hade inte tagit någon stor plats ännu 13 år efter FN:s miljökonferens i Stockholm 1972 och knappast vidgats till ett växthusvärmte klimatproblem, när en av oss, Anders, som medicinprofessor hade noterat många patienter med besvär som kunde relateras till väderet, tydligast kanske kyla och hjärtinfarkt. Egena känningar och erfarenheter av sådant ledde på nyåret 1986 till bildandet av en tvärvetenskaplig intressegrupp för medicin, meteorologi och miljö, 3M, för provocerande diskussioner utöver alla ämnesgränser.

Statsteknologen Martin Ehde (1923–2014) och hjärtspecialisten Bengt W Johansson kontaktades. Bengt inventerade sina erfarenheter av hjärtpatienter som under ansträngning vid kyla drabbats av infarkt. Gruppen 3M verkar i dag på ett mångfasetterat ämnesområde. Under dess 37 år har naturvetenskapens, medicinens och teknikens påverkan väckt samhällsdebatt som aldrig förr.

Bengt var kardiologen som med egna forskningsinsatser under åren som överläkare i Malmö under 1960-talet öppnade väg för avancerade hjärtoperationer genom att studera vintersovande djurs sätt att sänka sin kroppstemperatur till nära noll. Det blev igelkottarna som ledde till att hjärtkirurgen kunde få tillräckligt med tid på sig för att operera i hjärta och kranskärl. Det internationella intresset för detta har manifesterats i sällskapet "Societas Erinacea" med Bengt som självskriven president. Så sent som 2020 redigerade han boken "Kyla i vetenskap och konst" med den egna uppsatsen "Igelkotten – naturens taggiga under" och sju andra bidrag.

Bengt missade inte många diskussioner i 3M. Vi minns hans eftertänksamt analyserande frågor i ämnen långt utanför hans eget fack som hjärtspecialist. Han var diskret, nästan lite blyg men var spontant glad över att bli jubeldoktor i Lund 50 år efter disputationen och samtidigt få den prestigefyllda Nylinmedaljen.

Hjärtläkaren pläderade som skrivande och föreläsande gastronom för god mat och gott vin, gärna också lite mörk choklad att njutas med gott förstånd. Goda samtal ingick också i hans strategi för patienternas bästa och många är de som fått hjälp under hans händer.

Anders Gustafsson, Thomas Johansson

Hjärt-Lungfonden

MINNESGÅVA

Ring 0200-88 24 00 så hjälper vi dig med din gåva till forskningen.

www.hjart-lungfonden.se

Erik Berg, 1938–2023

Arkitekten och segelflygaren Erik Berg, Stockholm, har gått ur tiden. Närmost anhörig är hans maka Agnes.

Erik Berg var född i Vejle, Jylland. Han växte upp i Århus och efter slutexamen från Katedralskolan läste han till arkitekt vid Konstakademien i Köpenhamn.

Som nyexaminerad arkitekt fick han anställning i San Francisco, Kalifornien, USA, och hade möjlighet att skaffa sig internationell erfarenhet.

Vid återkomsten till Danmark 1972 öppnade han eget arkitektkontor, Erik Berg Tegnestue, i Köpenhamn. Samtidigt med detta återanslöt han sig till Konstakademien för att i 20 års tid utbilda arkitekter.

teker. Han undervisade som gästprofessor även vid KTH i Stockholm och vid University of Adelaide, South Australia.

Erik Berg Tegnestue har varit ansvarig för ett stort antal byggprojekt i Danmark, Norge, Sverige och på Färöarna.

Erik var en mångsidig konstnär med många idéer som också blev förverkligade. Han var en genuin konstnärssjäl, en begåvad akvarellist, en livsnjutare och samtidigt en disciplinerad, hårt arbetande yrkesman. Han tänkte i bilder, slappnade av med musiken och fick ny energi genom sin älskade segelflygning.

Hans husdesign kännetecknas av förenklad, lättuppfattlig huvudidé, fina detaljer och god design. Såväl helheten som detaljerna är väl genomtänkta och utförda i material som kräver minimalt underhåll.

I början av 1990-talet flyttade Erik Berg till Stockholm och 2003 bytte han sitt

lantställe i Nordsjälland, Danmark mot ett nytt, ypperligt designat lantställe i Sverige – hans älskade Bergsholma vid havet på Färös nordligaste udde, Holmudden.

Hans stora fritidsintresse redan från tonåren var flygningen. Med åren blev han en mycket talangfull pilot inom segelflygningen.

Han flög i många olika länder och världsdelen med eget flygplan och hade tillfälle att träffa de allra största personligheterna inom segelflygningen. Han insamlade berättelser om deras största flygupplevelser och sammanförde dem i böcker som redaktör och medförfattare, "Great Glider Pilot all over the World, part 1 and part 2".

1990 träffade han i Stockholm sin självfrände Agnes och under deras 32-åriga äktenskap blev de till ett talangfullt och framgångsrikt radarpärar.

Familj och vänner

Dagmar Esselius, 1953–2023

Konstnären och vennen Dagmar (Dascha) Esselius från Stockholm har gått bort i en ålder av 69 år. Hon efterlämnar dottern Matilda.

Daschas bortgång är en stor förlust för familjen och vänerna, men också för svenska konstnärsliv.

Dascha var främst skulptör och arbetade mycket med stora ljussättningar. Senaste utställningen var en fantastisk ljusinstallation på Prins Eugens Waldermarsudde.

Det som kännetecknade Daschas hela livsgärning var nyfikenhet och nyskapande. Hon lärde sig svetsa för att kunna göra spänande lysande skulpturer. Hon använde fotografier och filmer som del

i sitt skapande, men var också en duktig skribent och har givit ut flera böcker.

Hon såg också en stor terapeutisk potential i sitt konstnärskap. Hon samtalade och filmade dementa och berättade hur de gamla återfick en glimt av livsglädje i ögonen när de fick se sig själva på film. Hon använde sina kunskaper som bildlära och såg en stor potential i hur man använder bildspråket både pedagogiskt och terapeutiskt.

Dascha lyckades väl i sitt konstnärskap och hade utställningar i hela världen. Förutom på flera platser i Sverige ställdes hennes verk ut bland annat i Paris, New York, Los Angeles och Bogota och hon deltog bland mycket annat i Polarforskningsinstitutets konstnärsprogram och följde med forskare längs den ryska kusten och mot Beringssund.

I Prag där Dascha växte upp ingick hon

redan från tidiga tonåren i proteströrelsen. Under dramatiska omständigheter flydde hon som 15-åring från Tjeckoslovakien och kom slutligen till Sverige. Snabbt etablerade hon sig som konstnär och hennes verk finns på svenska museer, i kommuner och regioner.

Dascha var en mycket god och kär vän, alltid glad och omtänsksam. På Ingarö där vi tillbringade somrarna tillsammans är vi många som kommer att sakna hennes skratt och livsglädje och vi sänder många tankar till dottern Matilda som mist en viktig stöttepelare i livet.

Efter närmare ett års kamp mot sin cancer somnade Dascha in den 3 januari. Vi kommer att fortsätta minnas allt roligt vi haft tillsammans, alla spännande samtal, simturerna, bastubaden och lek med barnen på stranden.

Ann-Marie Lidmark och vänerna på Ingarö

Lars Ohlander, 1938–2023

Fd docenten vid Sveriges Lantbruksuniversitet, Lars Ohlander, Uppsala, har stila insomnat. Han sörjes närmast av hustrun Eva-May och barnen Johan, Gustav, Erik och Kristina med familjer.

Han föddes 1938 i en gammalkyrklig småländsk prästsläkt, växte upp i lantlig prästgårdsmiljö och behöll genom livet en trygg hemvist i kyrkan. Tidigt bestämde han sig för en framtid inom lantbruket, föddes redan som tolvåring upp sin egen gris, och följde troget prästgårdsarrendatorns arbete. Men till en egen gård, den ursprungliga drömmen, fanns inga ekonomiska resurser.

Efter lantbrukspraktik och lantmannaskolor avlade han studentexamen vid Hvilans specialgymnasium i Skåne och kom sedan till Lantbruksuniversitetet för utbildning till agronom.

Efter giftermålet 1965 skötte han under ett par år, medan hans finlandssvenska hustru slutförde sina studier, ett skoljordbruk utanför Borgå. Den finländska anknytningen förblev stark. Sommarstället i Åbo skärgård var en kär tillflykt.

1969 blev han lärare vid Plönninge Lantbrukskola i Halland men tog 1972 tjänstledigt för att genom FAO arbeta med lantbruksutveckling i Etiopien. Han bedrev forsknings- och utvecklingsarbetet, framför allt inom böndodling.

Han kom att älska det vackra landet och dess människor, men statskuppen och de inbördes oroligheterna gjorde dock så småningom arbetet omöjligt. 1979 kom han hem till Plönninge, dit familjen redan tidigare av säkerhetsskäl fått återvända.

Efter att ha disputerat utifrån sitt arbeta med afrikansk böndodling fick han en lektorstjänst vid Lantbruksuniversitetet.

Han förblev verksam inom institutionen för ekologi och växtodlingslära.

Internationellt biståndsarbete förblev dock en viktig del av hans verksamhet. Han åtog sig 1981 ledningen av det Sida/Sarec-finansierade 30 åriga samarbete mellan SLU och lantbruksuniversitetet UNA i Nicaragua.

I arbetet på plats kom ofta finurlig sparsamhet och praktisk handlingskraft väl till pass och hemma i Uppsala handledde han många av de stipendiater som genom projektet fick sin forskarutbildning i Uppsala. Flera av dem förblev vänner för livet. Hans arbete belönades bland annat med ett hedersdoktorat vid UNA.

Han höll in i det sista kontakt med släktingar och vänner hemma och i hela världen. Kvar har vi härliga minnen av en generös och mångsidig personlighet.

Anita Bråkenhielm

Så skriver du en runa i SvD

En runa får vara maximalt 2000 tecken lång, inklusive mellanslag. Antal tecken kan du se i ordbehandlingsprogrammet Word, genom att ställa markören i texten, gå till menyraden överst på skärmen, välja "Verktyg" och sedan "Räkna ord...". I ruta som dyker upp, läs av "Tecken (med blanksteg)".

Den avlidnes födelseår, bostadsort, ålder samt närmast anhöriga är uppger.

Texten får inte vara skriven i Du-form. Alltför privat text, familjära detaljer rörande sjukdomsförlopp, verser eller tal till den avlidne publiceras inte.

Texten måste undertecknas med namn. Bifoga dina kontaktuppgifter: Namn, adress och telefonnummer.

Vi förbehåller oss rätten att korta och redigera insänt material. Publicering sker löpande, vintetiden varierar.

Text och ev bild mejlas till familj@svd.se

Vi accepterar Word-filer, men det går lika bra att klistica in texten i mejlet. Vi tar inte emot text och bild per post.

Foto bifogas som en bilaga i mejlet, helst i bildformat jpg. Bilden måste ha fotografens godkännande.

Publiceringen är kostnadsfri.

För frågor om annonser

Telefon: Mån–fre kl 8.15–11.30, 08-13

00 10

E-post: privatannonser@svd.se

Kär i Paris

Musikal, USA, 1957, SVT1 15.50

••• Färgstarkt om fotograf som ska göra "vanlig tjejer" till stjärnmodell i Paris. Fred Astaire och Audrey Hepburn briljerar tillsammans. Kay Thompson är grym som bestämd tidningsredaktör. Klass.

Film

C More First

6.15 Star file. **6.25** Brainwashed: Sex-camera-power. **8.10** En gång i Phuket. **9.50** All inclusive. **11.20** The hunger games: Mockingjay – part 1. **13.20** Cable guy. **14.55** Inside job. **16.45** Borg. **18.30** Ennio: The maestro. **21.00** John Wick: Chapter 2. Amerikansk thriller från 2017. I rollerna: Keisha Reeves och Ruby Rose. **23.00** Cold pursuit. Brittiskt drama från 2019. I rollerna: Liam Neeson och Laura Dern. **0.55** Mile 22. Amerikansk actionthriller från 2018. I rollerna: Mark Wahlberg och Lauren Cohan. **2.30** The twilight saga: New moon. **4.40** Jag kommer hem igen till jul.

C More Hits

6.55 Hairspray. **8.50** Hands of stone. **10.35** Red 2. **12.35** The imitation game. **14.30** Michael Clayton. **16.30** Guernseys litteratur- och potatiskapspjässällskap. **18.30** SOS! En segellsällskapsresa. **20.15** Queen bees. Amerikansk dramakomedi från 2021. **21.50** Star file. Amerikansk underhållning från 2020. Del 26 av 120. **22.00** Hustlers. Amerikansk kriminaldrama från 2019. I rollerna: Jennifer Lopez och Constance Wu. **23.50** The spy who dumped me. Amerikansk komedi från 2018. I rollerna: Justin Theroux och Mila Kunis. **1.45** Léon. **3.55** Lawless. **5.50** On set.

C More Stars

6.05 Ace Ventura: Den galopprande detektiven. **7.30** Spotlight. **9.35** Ring mamma! **11.15** Mitt liv med Liberace. **13.10** Dumplin'. **15.00** The king's speech. **16.55** Stepbrothers. **18.30** The adventure of A.R.I.: My robot friend. **20.00** Long story short. Australisk romantisk komedi från 2021. **21.35** Point break – dödens utmåne. Amerikansk action från 1991. I rollerna: Patrick Swayze och Keanu Reeves. **23.35** Tinker, tailor, soldier, spy. Brittisk thriller från 2011. I rollerna: Gary Oldman och Tobey Jones. **1.40** Slumdog millionaire. **3.40** Mördande legender. **5.15** Star file. **5.25** Ace Ventura: Den galopprande detektiven rider igen.

C More Series

6.20 Robssons. **6.45** Ronja Rövardotter. **7.10** H2O – bara tillståt vatten. **7.35** LasseMajas detektivbyrå. **8.20** Schitt's Creek. **9.10** Downtown Abbey. **10.50** Bomb girls. **12.20** Schitt's Creek. **13.05** Nancy Drew. **13.45** Joe vs Carole. **14.35** Downtown Abbey. **16.15** Astrid & Lilly save the world. **17.40** Ronja Rövardotter. **18.10** H2O – bara tillståt vatten. **18.35** LasseMajas detektivbyrå. **19.20** 10 Solidsan. **20.10** Vuxna mäniskor. **21.00** BMF. Amerikansk kriminalserie från 2023. Del 1 av 10. **22.40** Blood. Brittisk thrillerserie från 2019. Del 5–6 av 6. **6.20** Amsterdam undercover. Tyskt kriminalserie från 2018. Del 2 av 4. **1.50** Hamilton. **3.20** P-valley. **4.25** On set. **5.30** Robssons.

V Film Premiere

7.00 Wild mountain Thyme. **9.00** Spencer. **11.00** Uncharted. **13.00** Shoplifters of the world. **15.00** Land. **16.35** Parallella mördrar. **18.35** Spider-man: No way home. **21.00** Umma. Amerikansk skräckfilm från 2022. I rollerna: Sandra Oh och Fivel Stewart. **23.00** Borrego. Amerikansk thriller från 2022. I rollerna: Lucy Hale och Nicholas Gonzalez. **1.00** American siege. Amerikansk action från 2021. I rollerna: Bruce Willis och Timothy V. Murphy. **3.00** Umma. **4.50** Father Stu.

V Film Action

6.00 Spider-Man. **3. 8.25** Mississippi grind. **10.15** Gods of Egypt. **12.20** The Bourne identity. **14.20** Sauvageparty. **16.00** Paranoia. **18.00** Warcraft. **20.00** F9: The fast saga. Amerikansk action från 2021. **22.20** Sea fever. Brittisk thriller från 2019. I rollerna: Connie Nielsen och Hermione Corfield. **0.00** The craft: Legacy. Amerikansk fantasydrama från 2020. I rollerna: Cailee Spaeny och Zoey Luna. **2.00** Nine bullets. **3.40** Motstården.

V Film Hits

6.00 Catch me if you can. **8.20** En enda man. **10.00** Blinded by the light. **12.00** Sånger från Manhattan. **14.00** Ut och själv hästar. **16.00** Herself. **18.00** Illusionisten. **20.00** Hjärter dam. Danskt drama från 2019. **22.05** The survivor. Amerikansk drama från 2021. I rollerna: Ben Foster och Peter Sarsgaard. **0.15** Klovnforever. Dansk komedifrån 2015. I rollerna: Casper Christensen och Frank Hvam. **1.55** Inglourious basterds. **4.25** Abducted.

V Series

6.00 Frasier. **6.45** The office. **7.30** Private eyes. **8.15** Saving Hope. **8.55** The good fight. **9.45** Friday night lights. **10.30** Frasier. **11.15** The office. **12.00** Private eyes. **12.45** Saving Hope. **13.25** The good fight. **14.15** Fridaynightlights. **15.00** Outlander. **16.00** New Amsterdam. **16.45** The good doctor. **17.30** Chicago Med. **18.15** Chicago PD. **19.00** Chicago fire. **19.45** Nere. **20.15** Heder. **21.00** Chicago fire. Amerikansk actionserie från 2022. Del 4 av 22. **21.45** Chicago PD. Amerikansk kriminalserie från 2022. Del 4 av 22. **22.30** Chicago Med. Amerikansk dramaserie från 2022. Del 7–8 av 8. **8.10** Chicago fire. Amerikansk actionserie från 2022. Del 4 av 22. **0.50** Chicago PD. Amerikansk kriminalserie från 2022. Del 4 av 22. **1.30** Chicago Med. **2.10** Heder. **3.00** Chicago fire. **3.40** Chicago PD. **4.25** Chicago Med. **5.05** The good doctor.

Kär i Paris

Musikal, USA, 1957, SVT1 15.50

••• Färgstarkt om fotograf som ska göra "vanlig tjejer" till stjärnmodell i Paris. Fred Astaire och Audrey Hepburn briljerar tillsammans. Kay Thompson är grym som bestämd tidningsredaktör. Klass.

Monty Pythons Meningen med livet

Komedie, Storbritannien, 1983, Kanal 9 22.00

••• Galet, roligt och provokerande. John Cleese och kompani i det legendariska humorgänget är i toppform i klasskern som driver med, tja... livet.

The hurricane

Drama, USA, 1999, TV12 0.00

••• Storyn om hur boxaren Rubin "Hurricane" Carter blev oskyldigt dömd för mord 1966 är upprörande. Den om hur han, till slut, blev fri är fantastisk. Denzel Washington, Oscarsnominerad, är suverän.

Wedding crashers

Komedie, USA, 2005, TV6 21.00

••• Owen Wilson och Vince Vaughn håller i gång filmen om två förslagna singelkällar som har satt i system att smita in på stora bröllop för att kunna festa och stöta på brudar. Smart och roligt.

V Film Family

7.00 Spegel, spegel. **9.00** Pelle Kanin 2 – på rymmen. **11.00** Madagaskar 3. Amerikansk animerad komedi från 2012. **13.00** Turbo. Amerikansk animerad film från 2013. **15.00** Boog & Elliott 3: Cirkusvänner. Amerikansk animerad komedi från 2010. **17.00** Kapten Kalsong: Filmen. Amerikansk animerad familjekomedi från 2017. **19.00** Spider-man: Into the spider-verse. Amerikansk animerad film från 2018. **21.00** Hur man blir av med en kille på 10 dagar. Amerikansk komedi från 2003. I rollerna: Kate Hudson, Matthew McConaughey, Michael Michele. **23.00** I give it a year. Brittisk komedi från 2013. I rollerna: Rose Byrne, Stephen Merchant, Anna Faris. **1.00** Just friends. Tysk-amerikansk-komediseries från 2005. I rollerna: Ryan Reynolds, Anna Faris, Amy Smart. **3.00** The dictator. Amerikansk komedi från 2012. **5.00** Det regnar köttbullar 2: Den stora matkampen.

SF-kanalen

6.30 Lotta på Bråkmargatan. **7.45** Glasblåsarnas barn. **9.35** Kvartären Skatan reser till Laholm. Svensk komedi från 2012. **11.05** Miffo. Svensk dramakomedi från 2003. **12.40** Det nya landet. Svenskt drama från 2000. **14.50** Monica Z. Svenskt drama från 2013. **16.40** Madicken på Junibacken. Svensk familjefilm från 1980. **18.00** Mer om oss barn i Bullerbys. Svensk familjefilm från 1987. **19.25** 7 miljonärer. Svensk komedi från 2006. **21.00** Sommarlek. Svenskt drama från 1951. I rollerna: Maj-Britt Nilsson, Birger Malmsten, Alf Kjellin. **22.35** Jack. Svensk dramakomedi från 1976. I rollerna: Göran Ramberg, Göran Stangerz, Kjell Bergqvist, Örjan Ramberg. **0.30** Populärmusik från Vittula. Svensk-finsks dramakomedi från 2004. I rollerna: Niklas Ulfvanson, Max Enderfors, Tommy Vallikari. **2.15** Swing it, magistern! **3.45** Mina drömmars stadt.

TV4 Film

7.45 Star file. **7.55** Calling for love. **9.50** The man who knew infinity. **12.00** Mitt liv med Liberace. Amerikansk drama från 2013. **14.30** Arthur Newman. Amerikansk drama från 2012. **16.30** The extra man. Amerikansk komedi från 2009. **18.45** After earth. Amerikansk science fiction från 2013. **21.00** The call. Amerikansk kriminalthriller från 2013. I rollerna: Halle Berry, Abigail Breslin, Morris Chestnut. **23.00** Criminal activities. Amerikansk dramatrick från 2015. I rollerna: John Travolta, Michael Pitt, Dan Stevens. **1.00** Ensam i Berlin. Brittiskt drama från 2016. I rollerna: Emma Thompson, Brendan Gleeson, Daniel Brühl. **3.05** Smala Sussie. **5.10** On set. **5.50** Calling for love.

Internationell

Discovery

6.00 How do they do it? **6.25** Ice Lake Rebels. **7.15** Gold divers. **8.05** How do they do it? **9.00** Wheeler dealers. **10.05** Kindig customs. **11.10** Deadliest catch. **12.15** Gold rush. **13.50** How do they do it? **15.30** Salvage hunters. **17.50** Wheeler dealers. **20.00** Salvage hunters: The restorers. **21.00** Maine Cabin Masters. **22.05** Barnwood Builders. **23.10** Ice Lake Rebels. **0.15** Naked and afraid. **1.25** Maine Cabin Masters. **2.35** Barnwood Builders. **3.40** Moonshiners. **4.50** Kindig customs.

Travel Channel

6.00 Mysteries at the museum. **8.00** Finding Bigfoot. **9.00** Ice Cold Gold. **10.00** NASA's Unexplained Files. **11.00** Treasure Quest: Snake Island. **12.00** Expedition Unknown. **13.00** Mysteries at the museum. **15.00** Finding Bigfoot. **16.00** Ice Cold Gold. **17.00** NASA's Unexplained Files. **18.00** Treasure Quest: Snake Island. **19.00** Expedition Unknown. Amerikansk äventyrsserie från 2016. **20.00** Ghost Asylum. **21.00** Most Terrifying Places In America: Devil's Playground. **22.00** Kindred Spirits. **23.00** Beyond the unknown. **0.00** Medium i lagens namn. **1.00** The Osbornes Want To Believe. **2.00** Destination Fear. **3.00** Alaska Monsters. **4.00** Mysteries at the museum. **5.00** Expedition Unknown.

MTV

6.00 Auction Hunters. **6.55** The curse of Oak Island. **7.55** Forged in fire. **8.50** Storage wars. **10.00** American pickers. **11.15** How the Nazis Lost The War. **13.15** Ancient aliens. **15.05** The curse of Oak Island. **16.05** Forged in fire. **17.00** American pickers. **19.00** Mountain men. Del 8. **20.00** American Pickers - The Lost Tapes. Del 1. **21.00** Forged in fire. Del 16. **22.00** Alone: Frozen. Del 1. **23.00** Forged in fire. **0.00** Storage wars. **1.00** American Pickers - The Lost Tapes. **2.00** Forged in fire. **3.00** Alone: Frozen. **4.00** Forged in fire. **5.00** Mountain men.

History

6.00 Auction Hunters. **6.55** The curse of Oak Island. **7.55** Forged in fire. **8.50** Storage wars. **10.00** American pickers. **11.15** How the Nazis Lost The War. **13.15** Ancient aliens. **15.05** The curse of Oak Island. **16.05** Forged in fire. **17.00** American pickers. **19.00** Mountain men. Del 8. **20.00** American Pickers - The Lost Tapes. Del 1. **21.00** Forged in fire. Del 16. **22.00** Alone: Frozen. Del 1. **23.00** Forged in fire. **0.00** Storage wars. **1.00** American Pickers - The Lost Tapes. **2.00** Forged in fire. **3.00** Alone: Frozen. **4.00** Forged in fire. **5.00** Mountain men.

SVT24

6.00 Fridrott: World Indoor Tour. **21.30** En kunglig affär – syntolkat. Svensk dramaserie från 2021. Del 2 av 4. **22.15** Glint av Norge. Norsk reportageserie från 2016. Del 1 av 3. **22.30** Egenland – Finland är fantastisk. Finsk resortserie från 2019. Del 1 av 8. **22.40** Seniorsurfarna – syntolkat. Svensk dokumentärsérie från 2019. Del 1 av 6. **23.10** Klimatkampen – syntolkat. **23.40** Rederiet – syntolkat. **0.25** Händelser vid vatten – syntolkat. **1.25** Hotell Romantik – teckentolkat.

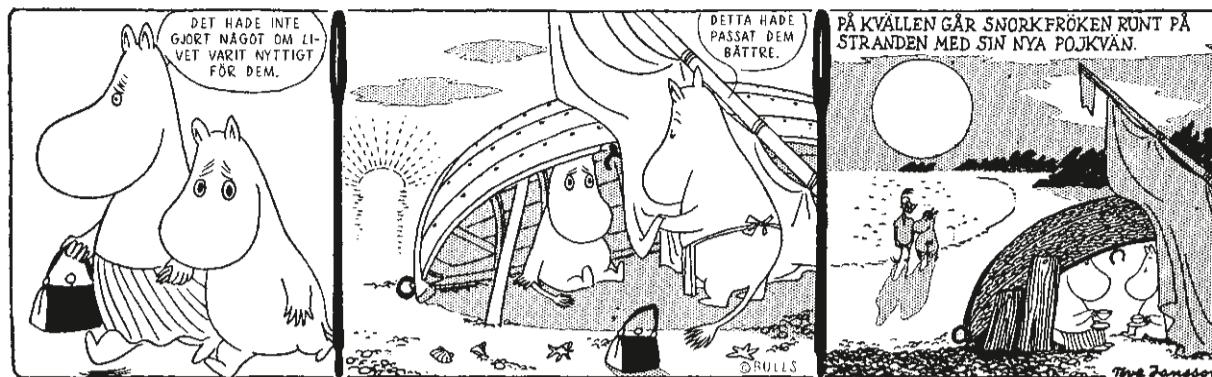
TV5 Monde

6.24 Météo. **6.29** Télematin. **6.55** La Séquence Du Filmeur. **6.58** La Minute Urbaine. **7.00** Télematin. **7.27</b**

Tv&radio

Serier

M
U
M
I
N

B
A
B
Y

B
L
U
E
S

F
A
N
T
O
M
E
N

C
A
R
P
E
D
I
E
M

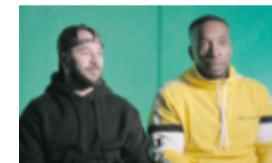
Dagens tv-tips

Foto: UR

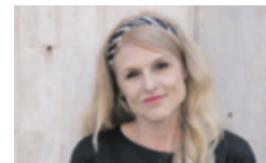
Julia Dufvenius åker på klimatkollo

Fyra kändisar bekänner sina klimatsynder, för att därefter påbörja förändringen mot ett klimatsmart liv. Skådespelaren Julia Dufvenius medverkar i säsong två av "Klimatkampen", tillsammans med skådespelaren Dragomir Mrsic, influeraren Ellen Bergström och radioprofilen Farao Groth. **SVT2 20.00**

Ny serie skildrar svensk hiphop

Å ena sidan listframgångar och utmärkelser, å andra sidan kriminalitet och död. "När hiphop tog över" undersöker den svenska hiphopens utveckling. Bland andra intervjuas Felipe Leiva Wenger och Ison Glasgow. **SVT1 22.00**

Hon har gjort en film om kungen

Regissören och tv-producenten Karin af Klintberg intervjuas i "Go'kväll" om sin nya dokumentär "Kungen". Filmen beskrivs som ett närgångat porträtt av kung Carl XVI Gustaf, som firar 50 år på tronen. **SVT1 18.45**

Forskning som gynnar idrottare

I "Sport och vetenskap" berättar läkare, biologer och andra experter om hur de hjälper elitidrottare att prestera på topp. Det första temat är kroppen. Hur gör en idrottare exempelvis för att utstå extrem värme?

Kunskapskanalen 20.30

Tre skådespelare gästar bryggan

Säsongens näst sista kändsgång i "Renées brygga" är en trio skådespelare. Programledaren Renée Nyberg samtalar om stort och smått med gästerna Ulla Skoog, Hampus Nessvold och Krister Henriksson.

TV4 21.00

Radio

P1

5.29 P1 Morgon. **5.30** Ekot. **5.35** Ring P1. **5.46** Andakten i P1. **5.55** Sjövänder. **5.59** P1 Morgon. **9.30** Ring P1.

10.04 Plånboken.

11.04 Gräns.

11.35 Ljudböcker från Radioförlaget. Mannen som älskade Sibirien, del 6 av 22.

12.00 Tolvsplaget.

12.01 Dagens dikt.

12.09 Vetenskapsradion Forskarliv.

12.30 Lunchevit. Lunchevit: nyheter, ekonomi och sport.

Ekots stora dagliga nyhetsändningar. Nyheter och förstående – från Sverige och världen. Ansvarig utgivare: Klas Wolf-Watz.

12.55 Land- och sjövädern.

13.00 Kulturnytt.

13.05 P1 Kultur. Reportage, recensioner och förstående från Kulturredaktionen P1.

14.04 Vetenskapsradion Kloktet. Vetenskapsradions internationella miljöprogram.

14.53 Radiofynd. Mer än nio decennier av fantastisk radio att återupptäcka och minnas.

15.04 Talkshow i P1. En aktuell och personlig talkshow måndag

till torsdag. Programledare: Katherine Zimmerman.

16.02 Studio Ett. Fördjupar dagens stora händelser i Sverige och världen.

17.45 Dagens Eko. Dagens Eko: Nyheter, ekonomi, sport och kultur. Ekots stora dagliga nyhetssändningar. Nyheter och förstående – från Sverige och världen. Ansvarig utgivare: Klas Wolf-Watz.

18.05 USApodden.

18.50 Ekonomiekot Extra.

19.03 P1 Kultur. Reportage, recensioner och förstående från Kulturredaktionen P1.

20.03 Europapodden.

20.35 Vetenskapsradion Forskarliv.

20.55 Klartext.

21.03 Ljudböcker från Radioförlaget. Mannen som älskade Sibirien, del 6 av 22.

21.29 Ring P1. Med Emmy Rasper.

21.40 Kulturnytt.

21.45 Tankar för dagen. Med Hanna Wallenstein, psykolog.

Tankar för dagen ger en stunds eftertanke i nyhetsflödet.

21.50 Land- och sjövädern.

Översikt, varningar och regionala väderprognos från SMHI för ett dygn framåt.

22.00 Kvällsekot. Kvällsekot: Ger dig koll på nyhetssläget vid dagens slut. Ekots stora dagliga nyhetssändningar. Nyheter och förstående – från Sverige och världen. Ansvarig utgivare: Klas Wolf-Watz.

22.12 Studio Ett. Direktsänd aktuellt magasin.

23.53 Dagens dikt. Författare och skådespelare läser poesi från nu och då, här och fjärran.

0.02 Talkshow i P1. En aktuell och personlig talkshow måndag till torsdag. Programledare: Katherine Zimmerman.

1.02 OBS.

1.15 Lundströms Bokradio.

Bokcirkel: Cormac McCarthy tillbaka med dubbelroman.

I Lundströms Bokradio läser vi Cormac McCarthys nya romaner "Passageraren" och "Stella Maris" som nu kommer i en volym på svenska.

2.02 Kropp & Själ. Rätten att ta.

3.02 P3 Dokumentär. Deepwater Horizon – oljekatastrofen i Mexikanska golfen.

4.30 P1 Dokumentär. Laglös landsbygd – Döden på vägen I Del 1/3.

5.02 Vetenskapsradion Forskarliv.

P2

6.00 Ekot.

6.05 Klassisk morgon.

7.00 Klassisk morgon.

10.00 Ekot.

10.03 Klassisk förmiddag. 1)

Wilhelm Stenhammar: Stjärnöga. 2) Germaine Tailleferre:

Stråkkvartett. 3) Johann Sebastian Bach: Klaverpartita nr 1 B-dur BWV 825. 4) Wilhelm Stenhammar: Serenad F-dur. 5) Francesca Caccini: Lasciatemi qui solo. 6) Ottorino Respighi: Concerto Gregoriano. 7) Stepan Šulek: Trombonsonat. 8) Johannes Brahms: Klarinettkvintett h-moll.

13.00 P2 Klassiskt.

17.00 Kulturnytt.

17.06 P2 på hemväg.

19.00 Hemma i P2.

20.00 Koncert i P2. Kammarmusik av Per-Ulrik Stenhammar.

Per-Ulrik Stenhammar hade en berömd musikalisk son

men var även själv en mycket duktig tonsättare – och arkitekt.

22.00 Musik mot midnatt.

I programmet spelar: 1. Lili Boulanger: D'un soir triste 2.

Adolf Fredrik Lindblad: Stråkkvartett nr 3 C-dur 3. Programledare: Clara Törnwall.

0.00 Notturno. Bjuder dig på unika liveinspelningar av känd och okänd musik från hela EBU.

P3

5.59 Morgonpasset i P3. Med David Druid och Linnéa Wikblad. Kom in i värmen! Varje morgon i P3 är en fartfyllt resa, full av intryck.

9.30 P3 med Tina Mehrafzoon och Samir Yosufi. Tina och Samir håller dig sällskap med den bästa musiken, nysläppta låtar som du vill ha koll på och de senaste musiknyheterna.

12.30 P3 med Juan Havana.

Juan håller dig sällskap med den

bästa musiken, nysläppta låtar

som du vill ha koll på och de senaste musiknyheterna.

15.30 Eftermiddag i P3. Med Christopher Garplind och Hanna Hellquist.

18.00 P3 Nyheter.

18.02 P3 med Emma Percival.

Emma håller dig sällskap med den

bästa musiken, berättelserna om låtarna du älskar och

de senaste låtpremiärerna.

20.00 Ekot.

20.03 Radiosporten.

20.06 P3 Mix. P3 Mix med Mio Oliwa: Shoegaze-special.

från jordens alla hörn.

14.57 Kulturnytt i P4.

14.59 Eftermiddag i P4 Stockholm. Med Ylva, August och Farzad.

17.37 Kvällspasset i P4. Med Sarit Monastyrski.

18.43 Sagor i Barnradion. Rörelsesagor med Bamse: Klassens läskigaste.

18.55 Klartext.

19.00 Sportextra.

21.40 Karlavagnen. Med Christian Olsson. Sveriges största samtalstrum - där lyssnarnas berättelser är allt! Måndag-fredag & söndag 21.40 till midnatt. Ring 020-221030.

0.00 Ekot.

0.02 Vaken. Vaken med Peter Sundberg och Pontus Andersson. Musik, tävlingar och samtal. Ett program för dig som är vaken, helt enkelt.

P4 Stockholm

5.59 Morgan i P4 Stockholm.

Med Mia, Ola, Fredrik och Petra.

Starta morgonen på det bästa

sättet: tillsammans med oss!

Nyheter från länet, världen och

Stockholmstrafiken.

10.00 Ekot.

10.03 Förmiddag i P4 Stockholm.

Med Alexander, Rasmus och Cathrin. Sköna gäster och

täta uppdateringar med det

som händer just nu i Stockholm och

världen.

13.00 Ekot.

13.02 Radiosporten.

svt1

6.00 Morgenstudion. **10.00** Hemmagymna med Sofia. **10.20** Rederiet. **11.05** Fråga doktor. **11.50** Sverige! **12.20** Beppes smakresa. **12.40** Strömsö. **13.10** Storbritanniens charmigaste byar. **14.00** Engelska Antikrundan. **15.00** Hundra procent bonde. **15.30** Övergivna rum. Dansk reportageserie från 2013. Del 5 av 5. **15.50** Kär i Paris. Amerikansk musikal från 1957. **17.30** Sverige idag. Svenskt nyhetsmagasin från 2023.

- 18.00** **Rapport**
- 18.17** **Kulturnyheterna**
- 18.28** **Sportnytt**
- 18.33** **Lokala nyheter**
- 18.45** **Go'kväll**
Svenskt magasin från 2023. Del 26 av 144. Kungen 50 år och boktips.
- 19.30** **Rapport**
- 19.55** **Lokala nyheter**

20.00 **Uppdrag granskning**
Svenskt samhällsprogram från 2023. Del 5 av 31. Saknade barn och "Ligg inte med dina elever". I Serbien har protester mot svenska adoptioner blossat upp. Även 23/2.

21.00 **En kunglig affär** (R)
Svensk dramaserie från 2021. Del 2 av 4. Kungens och Kurt Haijbyss relation riskerar att komma i offentlighetens ljus när Anna Haijby begär skilsmässa. Även 26/2.

21.45 **Radiohjälpen i Ukraina – Barnen** (R)
Svenskt reportage från 2022. För det första har de inte fått njuta av sin barndom. För det andra har de upplevt så mycket stress. Och de har gråtit slut på alla tårar. Även 24/2.

Lokala nyheter

22.00 **När hiphop tog över**
Svensk dokumentärserie från 2023. Del 1 av 4. Do it yourself. I början av 2000-talet har skivbolagen övergivit hiphop. Även 23/2.

22.40 **Seniorsurfarna** (R)
Svensk dokumentärserie från 2019. Del 1 av 6. Seniorsurfarna anländer till träningsläget och Kattis testar deras digitala kunskap.

23.10 **Dolt under ytan** (R)
Svensk dokumentärserie från 2021. Del 1 av 6.

23.40 **Best friends for a day**

0.00 Den blomstertid. Svensk dokumentärserie från 2023. Del 2 av 6. Repris från 21/2. **1.00** Carmen curlers. Dansk drama-komediserie från 2021. Del 4 av 8. Repris från 31/12. **4.45** Sverige idag. Svenskt nyhetsmagasin från 2023. **5.15** Go'kväll. Svenskt magasin från 2023. Del 26 av 144.

6

6.00 Våra värsta år. **6.30** Just shoot me. **7.30** Det stora fyndkriget. **8.30** Seinfeld. **9.00** Mr Mayor. **10.00** Fresh Prince i Bel-Air. **11.00** Face off. **12.00** Svenska truckers. **14.00** NCIS: Los Angeles. **16.00** SEAL team. **18.00** The mentalist. **19.00** Guld-drämmor. **20.00** Hawaii five-0. **21.00** Wedding crashers. **23.25** S.W.A.T. **0.25** Brottksod: Försvunnen. **1.25** Hawaii five-0. **2.25** The equalizer. **3.25** Face off. **4.25** Family guy. **5.00** Brottksod: Försvunnen.

svt2

9.00 Forum. **12.00** Rapport. **12.03** Forum. **16.00** Rapport. **16.05** Forum. **16.15** Min sanning. **17.15** Nyheter på lätt svenska. **17.20** Nyhetstecken. **17.30** Oddasat. **17.45** Utisett. **17.55** Ögonblick från Svalbard. Norsk dokumentärserie från 2021. Del 10 av 26. Kryckjan, eller den tretiåiga måsen som den också kallas, är lätt att käanna igen på sina svarta ben. Namnet kommer från fågelns skrikande läte. Reprise från 21/9.

- 18.00** **Världens historia: Zodiakmördaren** (R)
Brittisk dokumentär från 2022.
- 18.50** **Mot alla odds**
Svensk dokumentärserie från 2021. Del 2 av 4. Var är Trubbel?
- 19.00** **Utrikesbyrån** (R)
Svenskt samhällsmagasin från 2023. Del 5 av 20. Diktatorns dotter.
- 19.30** **Friidrott: World Indoor Tour**
Madrid.

20.00 **Klimatkampen**
Svensk miljöserie från 2022. Del 1 av 6. Klimatavtryck. Julia Dufvenius, Dragomir Mrsic, Ellen Bergström och Farao Groth, är redo att dela med sig av sina klimatsynder och börja leva mer klimatsmart. Även 25/2.

20.30 **Hundra procent bonde**
(R) Dansk livsstilsserie från 2022. Del 6 av 9. Nakenkorn och New York-stämning. En gammal ask står kvar som trädruin på gården.

21.00 **Aktuellt**
Kulturnyheterna
Sportnytt
Huvudsändning.

22.00 **Politikbyrån**
Svenskt samhällsmagasin från 2023. Del 6 av 14. MP under kniven. De syrs minst i media, har kallats för Sveriges mest hatade parti och deras ledare är de som svenskarna har lägst förtroende för.

22.30 **Fractures**
Isländsk dramaserie från 2022. Del 7 av 8.

23.20 **Rapport**
Kreativa par (R)

23.55 **FILM Dox: Kobane – drömmen om frihet**
Svensk dokumentär från 2022.

1.10 Ekonomibyrån. Svenskt samhällsprogram från 2023. Bistrare ekonomiska tider - och färre skilsmässor. Kanske för att det blir för dyrt att separera? Kvinnor tjänar och äger mindre än män både före och efter en separation. Varför? Och finns det knep för att ändå skilja sig rikt? Reprise från 21/2. **1.40** Anslagstavlans.

6.00 Judys domstol. **7.00** Ambulansen. **8.00** Love Island Sverige. **9.00** Hundar utan hyfs. **10.00** En plats i solen. **12.00** Trädgårdsmästarna. **13.00** Home and away. **13.30** Judys domstol. **14.00** Mord och inga visor. **15.00** Lilla huset på prärien. **16.00** Det okända. **17.00** House. **18.00** Ambulansen. **19.00** Hundar utan hyfs. **20.00** Trädgårdsmästarna. **21.00** 10 år yngre på 10 dagar. **22.00** Mord i paradiset. **0.00** Love Island Sverige. **1.00** House.

7

3

6.00 Extreme makeover: Home edition. **7.00** Undercover boss US. **7.50** Frusna vägar. **8.40** Svenska Hollywoodfruar. **9.35** The mentalist. **10.35** Masterchef USA. **11.35** Lyxfällan. **12.40** Below deck Mediterranean. **13.50** The real housewives of Beverly Hills. **14.50** Vanderpump rules. **15.55** The mentalist. Amerikansk kriminalserie från 2009. Del 1 av 23. **16.55** Below deck Mediterranean. Amerikansk realityserie från 2021. Del 15 av 23.

- 18.00** **Lyxfällan**
Svensk livsstilsserie från 2018. Del 13 av 16. Nikki, 24, bor i Stegningsund med sambo, hund och hamster. Hon är arbetslös och drömmar om en framtid som You-tubestjärna. Nikki slösar enorma summor på sitt utseende. Hon kan bland annat köpa en smink för 1 000 kronor om dagen. Även 23/2.
- 19.00** **Frusna vägar**
Svensk realityserie från 2021. Del 5 av 8. Stefan tar över Jörgen och Tonys hustransport. Men att få upp huset den sista sträckan är allt annat än enkelt, en brant och hal backe ställer till det. Även 23/2.

20.00 **Stugfixarna Norge** (R)
Norsk inredningsserie från 2021. Del 4 av 8. Killarna äker till exotiska Sommarøy utanför Tromsö för att förvandla en gammal lada till ett vackert semesterhus på Ibiza. Programledare: Halvor Bakke. Reprise från 20/2. Även 25/2.

21.00 **NCIS**
Amerikansk kriminalserie från 2022. Del 1. Specialagent Alden Parker är fortfarande på flykt med sin före detta fru Vivian. Teamet undersöker vem från hans förflyttnam som kan ha en personlig vendetta mot honom i hopp om att rentvå Parkers namn. Vi följer den amerikanska flottans brottsutredare, avdelning NCIS med specialagent Gibbs i spetsen. Även 25/2.

22.00 **NCIS: Hawai'i**
Amerikansk kriminalserie från 2021. Del 20 av 22. Nightwatch. När en sjörman från flottan är inblandad i ett mord, kallas NCIS-teamet in för att arbeta med ärendet på deras lediga dag. Även 24/2.

23.05 **Brottksod: Försvunnen**
Amerikansk kriminalserie från 2004. Del 8 av 23. Doppelgänger: Part 2. När en hemlös kvinna försvinner från ett härbärge blir teamet tvungna att titta närmare på ett liknande fall. Även 23/2.

0.00 NCIS. Amerikansk kriminalserie från 2017. Del 7 av 24. **1.00** NCIS: Los Angeles. Amerikansk kriminalserie från 2015. Del 8 av 24. **2.00** S.W.A.T. Amerikansk kriminalserie från 2020. Del 15 av 18. **3.00** Brottksod: Försvunnen. **4.00** Extreme makeover: Home edition. **5.00** Undercover boss US.

6.00 Iidas fristelser. **6.30** En plats på landet. **8.15** Husfixarna Norge. **9.10** Masterchef UK. **10.35** Dr Phil. **12.40** NCIS. **13.45** En plats på landet. **15.55** Grey's anatomy. **18.00** Antiques roadtrip. **20.00** NCIS. **21.00** The great cookbook challenge with Jamie Oliver. Brittisk matlagningsserie från 2022. **22.05** Dragons' den. **23.30** Husfixarna Norge. **0.30** Masterchef UK. **1.55** Good trouble. **3.55** Camp Kulinaris. **4.55** Mel Robbins.

4

5.45 Nyhetsmorgon. **12.00** TV4Nyheter-na. **12.10** TV4Vädret. **12.15** Köket. **12.25** Hem till gården. Brittisk dramaserie från 2021. Del 133 av 200. **12.55** Bytt är bytt. Svensk underhållningsserie från 2019. Del 5 av 10. **13.55** En plats i solen. Brittisk livsstilsserie från 2022. Del 73 av 120. **15.55** Grand designs Nya Zealand. Nyzeeländsk livsstilsserie från 2019. Del 2 av 8. **17.00** Efter fem. Svenskt aktualitetsprogram från 2023. Del 38 av 131.

- 18.25** **Lotto, Joker och Drömvinsten**
Svenskt spelprogram från 2023.
- 18.30** **Efter fem, forts**
- 18.50** **Keno**
- 19.00** **TV4Nyheterna**
- 19.20** **TV4Vädret**
- 19.30** **Farmen**
Svensk realityserie från 2023. Del 34 av 51. Farmarna får en kaotisk start på dagen då djur har rytm på gården.

20.00 **Sveriges mästerkock**
Svensk matlagningstävling från 2023. Del 9 av 15. Det är lagtävling och amatörkockarna får en unik chans att jobba i restaurangköket på en äkta stjärnkrog. Ribban ligger skyhögt när uppgiften blir att skapa tre mellanrätter med oväntrader och spännande smakkombinationer på allra högsta nivå. Programledare: Tommy Myllymäki, Tom Sjöstedt, Mischa Billing.

21.00 **Renées brygga**
Svensk underhållning från 2023. Del 7 av 8. Ulla Skoog, Krister Henriksson, Hampus Nessvold. Ulla berättar hur hennes stora intresse att iaktta folk blivit en drivkraft till hennes olika roller.

22.00 **TV4Nyheterna**
Ekonominyheterna
TV4Vädret

23.00 **The rookie**
Amerikansk kriminalserie från 2022. Del 6 av 22. Nolan och hans kollegor är på jakt efter en nergrävd guldgömma innan någon oförskiktigt skattjägare råkar illa ut.

23.55 **Law & order: Special victims unit** (R)
Amerikansk kriminalserie från 2012. Del 6 av 24. En mindreårig flicka försvinner efter att ha följt med sin storasyster på ett party på Manhattan.

0.55 Frankie Drake mysteries. Kanadensisk kriminalserie från 2017. Del 6 av 11. **1.55** En plats i solen. Brittisk livsstilsserie från 2022. Del 73 av 120. **3.55** The rookie. Amerikansk kriminalserie från 2019. Del 11 av 20. **5.10** Home and away. Australisk dramaserie från 2017. Del 169 av 230. **5.35** Köket.

5

6.00 House hunters international. **6.45** Railroad Alaska. **7.40** Tunnelbanan. **8.25** Vägens hjältar. **9.25** Property brothers. **10.30** Grey's anatomy. **11.35** Vägens hjältar. **12.40** Alla mot alla med Filip och Fredrik. **13.55** Sommarens med släkten. **14.55** Salvage hunters. **16.00** Tunnelbanan. Svensk realityserie från 2016. Del 1 av 15. **17.05** Gränsbevakarna Australien. Australisk dokumentärserie från 2013. Del 20 av 20.

- 18.15** **Vägens hjältar** (R)
Svensk dokumentärserie från 2019. Del 3 av 19. Thomas får ett larm om en seriekrock på E4an norr om Stockholm, där stor förvirring verkar råda kring vad som egentligen hänt.
- 19.05** **Alla mot alla med Filip och Fredrik** (R)
Svensk underhållning från 2023. Del 14 av 64. Utskrattad i Under pressure. Öväntade duon Lina Axelsson Kihlbom och Pontus Gårdinger ställs mot Lina Thomsgård och Kristoffer Appelquist.

20.00 **Stugdrömmar**
Svensk livsstilsserie från 2023. Del 4 av 12. Rensholmen. På ön Rensholmen i Nyköpings skärgård ligger en vacker röd liten stuga som delas av tre småbarnsfamiljer. Men stugan saknar både ett ordentligt kök och toalett. Nu är det upp till teamet att göra stugan till en plats där familjerna kan bo och umgås. Programledare: Sofia Wistam. Även 25/2.

21.00 **Kungen med två ansikten**
Svensk dokumentärserie från 2023

